

Függönyök, kézimunkák, gobelinek, csipkék legolcsóbb bevásárlási forrása **ERMA** kézimunkaház
Budapest, VIII., József-körút 17. Telefon: József 57.

Dreher-Maul
CSOKOLÁDÉ

Magyarországi főlerakat:
Hutter József — Vegetalművek
Szappan- és Növényzsirgyarak
Részvénytársaság
Budapest, VII., Erzsébet-körút 6.

CERES
KÓSER ÉTELZSIR

tápláló,
könnyen emészthető!

Akar elegánsan és olcsón öltözködni?

Forduljon **ALTHEIM GYULA**
uri szabóhoz
Budapest, VI., Izabella ucca 65.

ILLÉS SIMON CUKRÁSZ

BUDAPEST, VII.
Erzsébet-körút 39.
Telefon: J. 121-52.

Tea és finom sütemények,
torták, bonbonok, fagyalt
és gesztenye purée.
Előkelő uzsonnázó hely.

Akinek nem mindegy
MIT TESZ A NYELVÉRE,
az csak mindenütt a
SZENT ISTVÁN
CUKORKÁT
kérje, mert ezt valódi olaj-
jokkal, tiszta izekkel készít-
jük. Megismerhetők, hogy
minden szem cukorkába
a SZENT ISTVÁN szó
van préselve

Kőbányai Polgári Serfőző és
Szent István Tápszeművek Rt.

BRÜCK ÉS GROSZ

V., ERZSÉBET-TÉR 5.

Bélés áruk és szabó-
kellékek nagyban
és kicsinyben

Saját készítésű pamutárúk

Telefon: 42-43

Magy. kir. postatakarék-
pénztári számla száma: 36744

EZÜST disztárgyak, evőeszközök, sport- és versenydíjak dus választékban, gyári árban
SCHLEIFER ezüstárugyár. Budapest, VII., Kazinczy u. 14. Telefon: Józs 135-28.

Egyetértés

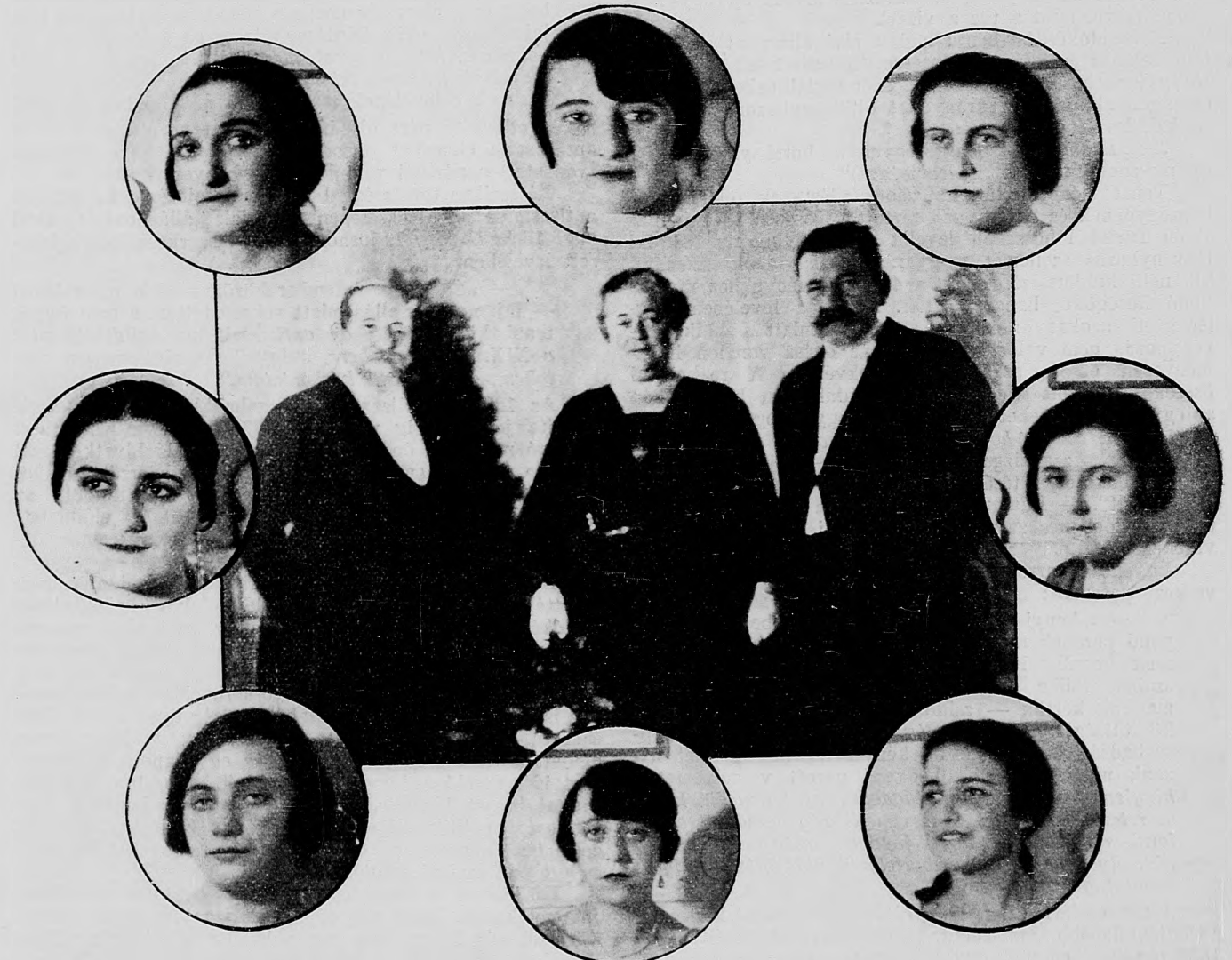
IRODALMI, TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI és HITÉLETI KÉPES HAVI FOLYÓIRAT

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
VI., ANDRÁSSY-UT 84. SZÁM.

Felelős szerkesztő:
MÁRKUS ALADÁR

Előfizetési díj:
Egész évre K 150.000

A budai izr. hitközség ambulatóriuma orvosi karának bálja

Középső képünkön Baracs Károly udvari tanácsos, a felesége és Ripka Ferenc főpolgármester. A felső soron balról jobbra: Lengyel Erzsike, Beck Nusi, a budai izr. leányegyesület elnöke, dr. Gerő Zsófi. Középen balról: Vajda Panni, jobbról: Kenedi Anci. Alsó sor: Edelstein Lili, Präger Kató és Bermann Lotte.

Dr. Ripka Ferenc főpolgármester az Egyetértéshez

Örömmel üdvözlöm az *Egyetértést*, amely célul tűzte ki a jószándéku polgárok egy táborba való tömörítését oly célból, hogy összefogva vegyük ki részünket abból a nagy ujjáépítő munkából, amelynek alapjait

Magyarország zseniális miniszterelnöke *Bethlen István* gróf rakta le.

Meg vagyok róla győződve, hogy az *Egyetértés* a nevében rejlő nagy gondolathoz méltóan fogja ezen szép hivatását teljesíteni.

Kossuth Lajos a „zsidókérdésről“

Írta: Szatmári Mór

Kossuth Lajos sohasem tartotta az úgynevezett „zsidókérdés“-t politikai kérdésnek. A „zsidókérdés“-t nem sorozta politikai problémák sorába, mert csak *szégyenletes társadalmi betegségnek minősítette*. Az antiszemita igazat, mint a németektől Istóczyék által importált, s a gyűlöletből fakadó oktalanságot nem egyeztethette össze a maga hamisítatlan szabadelvűségével, mely kizárt minden kivételt az állam polgárait faj-, nyelv- és valláskülönbség nélkül megillető jogegyenlőség dolgában. Az ő politikájának gerince a függetlenség, de a függetlenségi politika integráns részének hirdette a demokratikus szabadelvűséget, mellyel pedig az antiszemitizmus ép úgy nem férhet össze, mint a tűz a vízzel.

A „zsidókérdés“-ben elfoglalt elvi álláspontját Iratában sokszor juttatta kifejezésre. Mikor 1882 okt. 11-én *Helyi* Ignáchoz írt levelében először foglalkozik a Magyarországon akkor nagy arányokat öltött antiszemita igazgatásokkal, levelét így kezdi:

„A „zsidókérdés“-ben (szégyen és botrány, hogy Magyarországon még ez is lehetséges)“.

Tehát már pusztán a „zsidókérdés“-nek fölmerülését is szégyennek és botránynak tartotta. Kossuth 1871 január 12-én Turinból hosszabb levelet írt, melyben az 1848-iki törvényhozás szellemét magyarázta meg azok számára, kik neki küldött irásaikban a 48-iki törvényekhez ragaszkodó hűségüket hangsúlyozták. Ebben a levelében megismerteti azokat az okokat, melyek miatt a 48-iki törvényhozás nem valósíthatta meg az egész vonalon intézményesen összes szabadelvű törekvéseit. A reakcióval összekapcsolódott klerikalizmus akadályozta, hogy főképp az egyházi kérdéseket oldhassa meg úgy, ahogy akarta. *Ez akadályozta azt is, hogy megismerje a zsidóvallás emancipációját.* „Azzal igazgattak ellenünk — írja — hogy a zsidó vallás terjesztésére akarjuk megadóztatni a keresztény népet“. — Rámutat arra, hogy az igazítás következtében zsidóellenes zavargások törtek ki az ország némely vidékén, sőt „pár száz lépésnyire az országháztól is“.

Egyenesen erre a kérdésre vonatkozik levelének következő passzusa:

„Amnyit s oly nagy érdekek lebegtek a röppertő perenek mérlegében, hogy az emberbaráti érzelmek sugallatait a hazafiúi kötelességnek nem volt szabad fölibe emelnünk. — Esdekelve kérjük — mi magunk kértük — zsidó vallásu honfitársaink pesti kioldottságát, törjenek még egy kissé a hazai és népszabadság érdekében: ne kényszerítsenek minket hazánk ujjáépítésének kedvező perectől veszélyeztetni. *Hügyjenek a szabadság világában, mely egyedül képzés szeretetlenség kódét, a türelmetlenség homályát dicsolatni, s bízannak a közel jövőben, mely nekik az oly rég, oly sokat s oly embertelenül üldözötteknek igazságot fog szolgáltatni.*“

A tiszteszlári esetet, azt a bizonyos vérvádat Istóczyék a legféltetlenebb antiszemita igazgatásokra használták ki: 1882 októberében már úgy fellángolt ennek tüze, hogy elhatott egész Turinig, s nem kimélte meg a nagy bujdosó személyét sem. Leveletet kapott, melyeknek írói gyalázatosan megrágalmazták azért, hogy nem nyilatkozott a zsidók ellen. Nos, Kossuth erre szintén nyilatkozott, de

nem a zsidók ellen, hanem az antiszemiták ellen. Igen határozottan és igen erőlesen. Kossuth ezen a ponton kérelmetlen volt. Itt már azután hozzáfűzte a „zsidókérdés“-t a függetlenségi politikához, mert egyenesen azt követelte a függetlenségi párttól, *hogy kebelében ne tűrjön meg antiszemitákat.*

„Én — írta Helyinek — egyrészt azt mind politikai, mind erkölcsi lelehetetlenségnek tartom, hogy az Önök pártja az ország polgárai közt a faj-, nyelv-, valláskülönbség nélküli jogegyenlőség elvet megtagadhassa; másrészt azt is kétségtelennek tartom, hogy ez a nagy elv nem oly dolog, melyet a párt tagjaira nézve nyílt kérdésnek lehessen deklarálni, *s ha volnának, kik ez elvet megtagadnák, azokat a párt tagjainak lehessen tekinteni.*“

Kossuth e levelének meg is volt a kellő hatása, mert a függetlenségi párt oly határozatokat hozott, melyek az antiszemita clemeket (*Ónody Géza, Szalay Imre, Simonffy Iván* stb.) a pártból való kilépésre kényszerítették.

Klasszikus tömörséggel juttatta kifejezésre Kossuth az antiszemitizmussal szemben elfoglalt álláspontját 1883 aug. 15-én *Urváry* Lajoshoz a P. N. szerkesztőjéhez intézett levelében.

„En ember és ember között — írja e levelében — faj, nyelv, vallás miatt sohase tetten: s nem fogok tenni különbséget: az antiszemitikus agitációt, mint a XIX. század embere, szűgyjellem, mint magyar röstellem, mint hazafi kérhoztatom.“

Az 1884-iki választási mozgalmakban némely antiszemita jelölt odáig vakmerősködött, hogy a Kossuthért rajongó nép előtt ép a Kossuth nevére való hivatkozással hirdette az antiszemitizmust. Mikor Kossuth erről értesült, méltatlankodó hangon tartott nyilatkozatot küldött az „Egyetértés“-nek (Ez volt az ő lapja) s utalva előbb tett kijelentésére, tiltakozott az ellen, hogy az anti-zemita demagógia az ő nevét is beszennyezze.

Az 1894-iki nagy egyházpolitikai harcok idején nem vetették ugyan a nyílt sorompók közt folyó küzdelembe a zsidókérdést, de a klerikalizmus amugy suba alatt antiszemita allűrökkel is dolgoztak a kötelező polgári házasság intézménye ellen. Nyílt küzdelemben csak a szabadelvűség hadakozott a klerikalizmussal. Kossuth ebben a küzdelemben is az alkut nem ismerő szabadelvűség ügye mellé állott és nem esekély része volt abban, hogy a liberalizmus diadalt aratott. Tudvalevő, hogy az egyházpolitika szakadást idézett elő a függetlenségi és 48-as partron. Kossuth ezuttal is azt hirdette, hogy a tiszta liberalizmus a függetlenségi politikának integráns része. Kijelentette, hogy a *közjogi ellenzéknek a liberalizmus rovására 67-es kormányt sem szabad megbuktatnia.*

Ezt üzenté a függetlenségi pártnak *utolsó levelében.* Jól emlékszem, hogy milyen feszült izgatottsággal vártuk 1894 február hónapjában ezt a levelet, s mikor megjött, el is döntötte a kérdést. A függetlenségi párt liberális csoportjai tömör egységben állottak a kötelező polgári házasságról szóló javaslat mellé. Akkor még nem hittük, hogy Kossuth nem ír már több levelet, hogy ez volt az utolsó, — ugyszólván politikai végrendelete.

Látogatásom Rákosi Jenőnél

Ful a Dunán két nevezetes épület néz szembe egymással. Mindkettő magaslaton épült. Az egyik grandiózus, amelyet a magyar korona ékesít: a királyi várpalota. A szembenlévő szerény, meghitt egyemeletes villa, nem ékesíti korona, ebben lakik az ujság írók koronázatlan királya: *Rákosi Jenő.*

Felkerestem az ősz író, hogy az „Egyetértés“ első számát tiszteletpéldányképen átnyújtsam.

Tágas, izlésesen berendezett fogadószobába vezetett a szobalány s miután helyet kínált, sietve eltávozott, hogy engem bejelentsen.

Vártam.

Néhány perc után megjelent Rákosi Jenő, aki közvetlen szeretetreméltóságával köszöntött.

Leültünk.

Röviden elmondtam jövetelem célját.

Rákosi Jenő elkomolyodott.

— Minden munkáját szívesen olvastam, de ennek nem örülök. Szomorú, hogy még mindig szükség van — mindegy akár zsidó, katolikus vagy egyéb más — felekezeti alapra. Ujabb harcoló kis csoportot jelent ez, amelyből, sajnos, nagyon bőségesen van az országban.

Amikor azután kifejtettem az „Egyetértés“ hazafias programját, amelynek célja a felekezetek közti egyetértés megteremtése és a megfélemlített, belső villongásoktól szétzilált zsidóságot az ország ujjáépítésének szolgálatába tömöríteni, csak akkor nézte meg Rákosi Jenő az átadott példánynak Alexander Bernát képével illusztrált címlapját.

— De megöregedett... *Alexander Bernát* és

Bánóczy József. — akkoriban a „Reform“ szerkesztője voltam — külföldi tanulmányutra szerettem volna utazni. Egyiknek sem pénze. Hozzám fordultak segítségért. És én lehetővé tettem, hogy a két talantumos zsidó elutazhasson. *Ilyen antiszemita voltam már akkortájt is...*

— Méltóságodnak a zsidókérdésről mi a véleménye?

— Leginkább az, — hogy unalmas. Egyebekben erről a kérdésről már annyit nyilatkoztam, hogy újabbat nem mondhatok. Mindenki tudja, hogy helytelenítem a numerus clausust. Én mindenkihez az embert látom, akármilyen felekezethez tartozik is, csak magyarnak vallja magát és igyekezzék az ország ujjáépítésének nagy munkájában becsületesen részt venni. Erre édes Hazánknak talán még sohasem volt nagyobb szüksége, mint most...

Könnyes lett az ősz író szeme... De már rövidke pillanat multával — úgy látszik — Magyarország fel-tamadásának reménye derít varázsol Rákosi Jenő arcára. Mosolyog.

— Mégis mondhatok valami újat... Egyszer a budai svábok is megakarták oldani a zsidó kérdést. Radikális módot eszeltek ki: agyonütik a zsidókat. A pokoli terv végrehajtása céljából a kora hajnali órában összejöttek, ki puskával, fejszével, kapával. Mielőtt a terv kivitelezéséhez akartak fogni, egyik józanabbik sváb ekként szólott társaihoz:

..... *Aber lasst gehn!... Alle Könnne ma' so net totschlage, wege' de par Lumpige is net de Mühl wert...* Márkus Aladár.

Az „Egyetértés“ üdvözlése

Az Egyetértés megjelenése mindenütt osztatlan örömet és meglepetést váltott ki a zsidó társadalom körében. Már az első számban közölt cikkek, tanulmányokból és irodalmi munkákból megértette az olvasóközönség azokat a magaslatos célokat, amelyeket az Egyetértés kulturális munkájában maga elé tűzött. Boldogan és meghatótan mondunk köszönetet a meginduló munkánkhoz érkezett rengeteg szerencsekívánatért, üdvözlésért, támogató ígértérel és gratulációért. A szeretetnek ez az áradó özöne megacéloítja erőnket és megizmosítja a további munkához. A sok üdvözlő iratot mind leközölnünk lehetetlenség, de adunk belőle lapunk más helyén néhány szemelvényt és itt e helyen egy nagyon okos, tanulságos és utat mutató elmélkedést a zsidó sajtó igazi hivatásáról:

Öszinte örömmel üdvözlöm ez új vállalatot, mely *hivatással tűzte ki a zsidóság ügyét minél szélesebb rétegekben terjeszténi* és annak kulturáját ismertetni. A hazafias szellemben működő zsidóság rászorul minél több lapra, hogy megvédelmezzék az ellene intézett jogtalan támadásoktól. Részemről esekély tehetségemmel mindenkor rendelkezésére állok e vállalatnak, és örülni fogok, ha hozzá-

járhatok a lap anyagi erősödéséhez és erkölcsi szintjének emeléséhez.

Hitsorsosi üdvözléssel
Dr. Flesch Armin mohácsi főrabbi.

Igen tisztelt Szerkesztő Uram!

Nagy örömmel olvastam az Ön szerkesztette új zsidó lapot. Úgy találok, hogy *érdemes támogatásra, azért tautestületünk számára megrendelem.*

Sok szerencsét kívánok az új vállalkozásnak. *De minél előbb segíteni kell a lap egy nagy fogyatékoságán, azon ugyanis, hogy havi folyóirat. Heti lapra van szükség.* Budapest, 1926 január hó 29-én.

Kiváló tisztelettel
Goldberger Salomon,
a pesti izraelita hitközség
alapítványi realgimnaziumának igazgatója.

A legnagyobb örömmel vettem az első lapszámot, amely szerény véleményem szerint, külső-belső szempontokból egyaránt kitünően sikerült, amihez igaz szívből gratulálok!

Igaz tisztelője
Steiner Ödön, Zomba (Tolnamegye).

Függönyök, kézimunkák, gobelinek, csipkék legolcsóbb bevásárlási forrása **ERMA** kézimunkaház
Budapest, VIII., József-körút 17. Telefon: József 57-

Vas- és rézbutor, sodronyágybetét, gyermekágyak, afric matracok **SOMOGYI ÉS TSA**
üzemében VI., Holló u. 1. Javításokat vállalunk **Szombaton zárva**

A zsidó sajtó hivatása

A liberalizmus, amely a zsidóságot recipiálta, egyben lesújtotta a zsidóság hitéletét. E jelszóval: „asszimiláció” és főként e szónak fogalomzavarában generációk nőttek fel anélkül, hogy vallásukat alaposabban megismerték volna, és ha e fogvatékosságban vallásukat el nem is hagyták, de a tradíciókat egyszerűen elvetették. — Ha a zsidóság tömege öntudatos, gerinces, meg nem alkuvó erővel meg is maradt vallásánál: felnőtt „am hoorec” zsidónak, aki eljár templomába imádkozni anélkül, hogy tudná imájának értelmét, odajárul Tórája elé és hallgatja az előtte felolvasandó passzust, anélkül, hogy azt megértené. Nem pedig azért, mert a sok minden okadatolás között a zsidó sajtó, a zsidó újság sem áll azon a magaslapon, amelyen azt a zsidó hívők hatalmas serege látni szeretné.

Azon az uton, amely a zsidóságot, ezt a generációt, a magába mélyedő, a meggyőződéses, a tudatos vallásosághoz vezetné vissza: a zsidó újságra vár a legnagyobb munka, a legnagyobb feladat. — De ebből a munkából, amely hitéletének erkölcsi alapjához vezetné vissza a zsidóságot, elsősorban hiányozni kellene a politikának.

Évezredeknek országpusztítása, templomrombolása, zsidó testekkel máglya élesztgetése, inkuizícióknak vallásusztítása és kulturának mindenek ellenére való megóvása megfontoltak minden salaktól és felmentenek attól, hogy az ellenünk uszítókkal, kutmérgezőkkel, bacilushordozókkal vitába szálljunk a magunk igazsága mellett, amelyért annyiszor megmatattuk már, hogy vértanuságot is tudunk szenvedni.

Nem lényege a zsidóságnak a politika és épen ezért sajtójától sem várja, hogy az: az ő vagdalkozó kardja legyen, akár a hitéletén túl kifelé, akár pedig azon belül, különböző irányok védelmezésében vagy ostromzásában. — A zsidó újság csak egy célt szolgálhat: a zsidóságot visszavezetné önmagához, a talajhoz, amelyből kinőtt: a tradíciók tiszteletéhez. Természetesen ez nem jelenthet visszatérést elmúlt századok kulturátlanságába, ez a konzervativizmus erkölcsi visszatérést jelentsen, helyesebben: visszatérést jelentsen a kifinomított, átcellált nemes veretű erkölshöz. Ez erkölcs: maga a vallás, a hit.

A zsidó újság tehát arra törekedik, hogy hitükben megmarad, hitüket ismerő, a dogmákat megmagyarázni tudó vallásos zsidóságot neveljen, oktasson és tanítson.

A zsidó sajtó tanítómestere legyen annak a zsidóságnak, amelyből eredt. — Viruljon a zsidó sajtó, a zsidó hagyományok magyarázatában és a haszontalan politikai helyett azt a generációt, amelyik nem ismeri a tant — helyet szorítva hasábjain az Istentől eredő Tannak — élvezetes magyar nyelven oktassa ki arra, nevelje hozzá. Az asszimiláció szelvésszes forgatagában az alföldi zsidógyermek annyira idomult, hogy miként a földműves parasztság, ő is képtelen az idegen nyelvek befogadásához. Adjának ezek kezébe magyar nyelven jól fordított bibliát, talmudot, sulchan aruchot és a többi traktátusokat. És serkentse a hivatottakat e fordításokra a zsidó újság azzal, hogy hasábjain helyet enged a fordítások és főleg a traktátusok magyarázatának számára. Mert ezt az „am hoorec” zsidó generációt a zsidó újságnak kell ránevelni arra, hogy térjen vissza a táborba, őseinek hagyományaihoz, hogy erőt merítsen, hogy meggyőződést szeressen ott, hogy ne szégyelhesse azt, hogy ő zsidó, hogy vallása ne legyen rajta megunt teher, de viselje azt úgy, mint egy díszet, amelynek diadémjai évezredeknek okádó gyűlölet-tűzében jegecesedtek ki sugárzó és vakító fényességű glóriás drágakövekké. — És a fény, amelyet a mi tudás-diadémjaink vetnek másokra: nem árnyékolnak be senkit, de besugározzák — és ezt büszkén vallhatjuk — azt a nemzetet, amelyben megtelepedve, hű fiait vagyunk, élünk és halunk.

A zsidó sajtó, a zsidó újság a talajból kinövő virág, amelyik pompázva nyílik széjjel, illatot áraszt, látásában örömet, kedélyt ad és amelyik termékenyítő porait maga köré, a magához nevelt zsidó hívők seregére hullajtsa széjjel.

Bán József.

Bán József.

Az antiszemizmus mellék-hajtásai

Alexander Bernát, a letűnt szabadelvű korszakból ránk maradt büszkeségünk, ki, mint Jobb pusztulásának egyedül életben maradt híromdója, úgy állítja be a középiskolát, mintha kemény aggodalmak forognának fenn, hogy ott a zsidó gyermekeket zsidóságuiban megszorítják. De ebben, — hála Isten — téved.

Mint tanárember sok pesti középiskolában fordulok meg és természetesen nem egyszer kérdezőköttem tanártársaimnál, sőt helyel-közzel az ifjúságnál, érzik-e a sötét korszak nyomását és nyugodtan mondhatom, sehol sem hallottam határozott igent.

Ezuttal figyelmen kívül kell azon eseteket hagynunk, amikor egyes zsidó tanárokat kibosszantottak az iskolából. Ha a zsidó tanulókkal szemben való bánásmódot vizsgáljuk csupán, — úgy nincs okunk panasza.

Valami különös isteni gondviselés óvta meg az iskolákat a „fajvédelen” harcától.

Igen sok klasszikus példát hozhatnék fel. Mutatóul álljon itt néhány:

Egyik pesti felekezeti középiskolában egy ugyanazon felekezethez tartozó tanuló (aktív miniszter fia), több tárgyából meglukott ugyanakkor, mikor a vele körülbelül egyformán álló zsidó társai mégis átmentek, mert az évi végén erősen nekifogtak a tanulásnak. — Az (értségi vizsgálatokon a kiküldött biztos két ízben is erősen lefokozta a zsidó ifjak írásbeli dolgozatainak osztályzatát, de a szaktanár, sőt az egész tanári kar igaz hősiességgel keltek a veszélyben forgó fiúk védelmére és sikerült is nekik átmenniük.

Ugyanezen intézetnek egy közismert zsidó mecénás hályából, amiért két ott tanuló fiával jól bántak, nagyobb alapítványt ajánlott fel azon kikötéssel, hogy ott a jelenlegi igazgató működésének egész ideje alatt a numerus clausus nem hozzájuk be. Az igazgató az ígéretet megtette, de fölütes hatóságával szemben tehetetlen volt és így az alapítvány elmaradt. Ennek dacára is konstataható, hogy ott a numerus clausus nem kezelik valami szigorúan. — Kétségtelen azonban, hogy a zsidó tanulók száma a békeévekhez viszonyítva erősen mecsappant.

Szükségesnek tartom ezeket e helyen elmondani, mert meggyőződésem, hogy az antiszemizmust kihívó cikkeivel maga a zsidó sajtó egy része éleszt. Az ilyesmi jó előfizetők szerzésére, de kifelé sohasem tesz jó hatást.

És bár szerényebbek tudnának lenni a kerületi törzsfőnökök a maguk érdemen felüli térfoglalásában és bár körültekintőbben helyezték volna el az embereiket.

A zsidóságot inkább arányon aluli, de mindig csak méltó emberek képviselik a hivatalokban. Kevesebb kortesszolgálat, több politikai tapintat, uraim!

F. M.

Bár Kappara és a római

Irta: Csermely Gyula.

Viharra készülődött a természet, s a máskor oly mosolygó délszaki táj most haragjával rémítette a világot. Alacsonyban járó szürke felhősörnyek — nehéz mindegyik, mint a római börtönök fémtesteje — vették birtokukba az égboltozatot; a madarak meglapultak fészükben; az énekesek meg csipogni sem mertek s a ragadozók sem vijjogtak feltűnkben; a csuszó-mászók a föld alá surrantak és a fák és bokrok levelei, mintha megéreztek volna, rájuk mi vár, idegesen meg-megremegtek vékony kocsányukon. És szinte türehtelen fullasztó hőség feküdt rá a vidékre és érezette ernyesztő hatását emberrel, állattal egyaránt.

Bár Kappara, a kiváló tudós, nem bírta tovább keskeny ajtaju, kiesi ablaku füledt szobájában. Tüdeje csak úgy szomjazta a friss levegőt, szeme is égett, feje is fájt: rövid habozás után összegyűlölte az előtte lévő pergament, beletette asztala fiókjába és felállt, hogy kimenjen a szabadba.

— Hová megy? — kérdezte asszonya, a hűséges feleség, Jochebed.

— Le a tengerpartra — felelte Bár Kappara. — Itt már nem bírom tovább a szűk négy fal között.

— Ebben az időben? Ne menj! — kérlete az asszony. — Mindjárt itt lesz a vihar, felkavarja a tengerparti homokot: és a forró fővény még, Isten ments, megvakíthat, Bár Kappara.

— Az asszony szava, a gondos hitves szava: Isten szava — gondolta Bár Kappara. Tehát visszaült a helyére és lehajította féjt az asztalra fektetett karjára, a hűséges asszony pedig a háta mögé állt és legezgette ferje ura nyakát. Így majd kevesebbet szenved a hősegtől, mely őt magát is majdnem levette lábáról.

Bár Kappara esődesen elszundikált, de egyszerre felriadt és szinte fiatalos erővel felpattant. A fogashoz rohant, leakasztotta és magára kerítette bunnuszát és már az ajtóna is termelt, hogy elmenjen.

— Hát mégis? — aggodalmaskodott az asszony.

— Igenis, drágám — felelte Bár Kappara szilárdan. — Megyek, mert kell, hogy menjek.

— De miért, édes uram? Ebben a viharban! Ni, már tombol is fékevesztett erővel. Csak úgy jajgatnak a fák és a bokrok a földre lapulnak feltűnkben.

— Kell, hogy menjek — ismételte meggyőződéssel Bár Kappara. — Már nem a hőség kerget, ernyedtségem se, más se: unszol valami ösztön, hogy menjek ki a partra, mert ott dolgom lesz. Almodtam-e, drágám, vagy látásom volt: azt sugta a fülemben valami idegen hang, hogy nagy szolgálatot teszek népünknek, ha most lemegyek a tengerhez s ott szét-nézek.

Ezzel már kint is volt Bár Kappara és rohant le a tengerhez, mely már haborgott.

Eppen jókor érkezett a partra. Felfordított csónakot tépdestek a dühöngő hullámok — te vakmerő dióhéj — gondol-

hatták a tajtékzó vízhegyek — ilyenkor merészkedtél a hatunkra?... és az az ember, aki ült volt a csónakban, kétségbeesetten küzdött az elmerülés veszedelme ellen.

Bár Kappara megösmerte az embert, Terentius Flavus volt, magasabbrangu római tisztviselő, legádázabb ellensége és sanyargatója az elnyomott zsidóknak.

De azért percig sem gondolt arra Bár Kappara, hogy átengedje sorsának, jól megérdemelt sorsának, azt az embert. Izráel erkölcsi más parancsol. Még az ellensége barmának is, ha hajban látja, segíteni tartozik, hát még magának az embernek, mikor veszélyben van!

Nem késlekedett, nem habozott; lerántotta magáról bunnuszát, kötéllé csavarta össze és belegázolva hónaljig a vízbe, odavetette a fulladozó embernek. Így huza ki a vízből a hámánlelkű Terentius Flavust és bizony közel volt hozzá Bár Kappara, hogy maga is ott vesszen a habokban.

Házába vitte az embert, száraz ruhát adott neki, megvendégelte, hogy új erőre kapjon, azután Istennek áldásával utjára engedte... szerencsésen jár.

— Hát így tettél szolgálatot a mi népünknek? — kérdezte csalódottan az asszony. — Hogy megmentetted annak a rómaiának az életét? Megérdemelte ő a halált már százszor is, annyi zsidókönnyet fakasztott az a hóhér.

— Látom már, édesem, — felelte szelíden Bár Kappara, — hogy ti asszonyok szeretni is, gyűlölni is jobban tudtok, mint tisztelni a törvényt. Te veszni hagyta volna, ám én megmentettem, mert parancsolja a vallás... De te kérdést intéztél hozzám, hogy hát így tettem szolgálatot a mi népünknek? Nos, én válaszolok kérdésedre, Jochebed. Az oroszán is vérengző vadállat, de emlékezz a megható mesére, hogy az oroszán, aki Dánielt nem bántotta, mikor a zsarnok a verembe lökette, ugyanaz az oroszán volt, akit Noé beengedett a bárkába. Lehetséges, hogy igenis tettem jó szolgálatot a mi népünknek, s ha most nem, akkor esetleg a jövőben...

... Több esztendő múlt el azóta. Bár Kappara tanult és tanított és ő is, az asszonya is idővel elfelejtette az eseményt. Nem változott meg semmi, szürkén forgott tovább a nagy mindenség. Szürkén és gyászosan, a javulásnak minden reménye nélkül.

Egy napon több hitsorsos kereste fel Bár Kapparát a lakásán. Jeruzsálemből jöttek, aggodalom és bánat ült az arcukon s addig helyet sem akartak foglalni, míg elő nem adták kérelmüket a mesternek.

— Rábi — kezdtek remegő beszéddel — több hittestvérünket elfogtak a rómaiak. Azzal vádolják őket, hogy összeesküdtek az államhatalom ellen. Kinos halál vár rájuk: a köves gödör, vagy a keresztrefeszítés. Te jogtudós vagy, a legkülönb, akit ismerünk; jer, védjed testvéreid, Bár Kappara.

— Ártatlanok-e, vagy bűnösök? — kérdezte a mester és már készült is a Jeruzsálembé való utra. Felnyergeltette öszvérét, gondoskodott élelemről s a többi.

— Ártatlanok — felelték az emberek. Mint Jákob fia, József, akit Putifárné börtönbe juttatott. De azért mindenesetre jó lesz, ha ezt is magaddal viszed, rábi.

BORONDHÁZ

BÓRARU ÉS BÓRÖNDFORGALMI

R. T.

Nagy választék és olcsó árak
utazás bórondók és apró bór-
árúkban. Pontos kiszolgálás

BUDAPEST
VII., RÁKÓCZI-UT 4.

TELEFON: JOZSEF 129-88

GALLÉROKAT,

frakkmellényt új eljárással 8 óra alatt is
KIFOGÁSTALANUL TISZTÍT

A vidék részére
külön postaosztály.

a „KIRALY” gőzmosoda, kelmefestő és vegyztisztító

IV., Magyar u. 6., V., Bálvány u. 23., VII., Király u. 15.
VII., Dohány u. 20. — Telefon. 191—33.

Ugyanolt a legkiválóbb vegyztisztítási és kelmefestési. Az új tisztítási eljárás folytán a gallérok háromszor annyi ideig tartják meg épségüket, mint eddig.

És zacskó aranyat nyomtak a kezébe. Bár Kappara a földre dobta a zacskót. — Megvesztegetni a bírakat?! Soha! — kiáltotta haraggal. — Vagy az igazsággal védek, vagy sehogy. Ahogy zsidó bíró nem fogadhat el vesztegetést, nem fogadhatja el más vallású sem a fekete pénzt.

Harmadnap reggel volt a tárgyalás. Római zsoldosok őrzete mellett már ott voltak a vádlottak a teremben és alig hogy Bár Kappara belépett, bevonult a terembe a bíró is.

Terentius Flavius volt a bíró a szerencsétlenek ügyében. Vádló és bíró egy személyben. Terentius Flavius, a kegyetlen, az irgalmat nem ismerő. Olyan szemmel nézte a vádlottakat, mint a tigris a gazellát, amit ketrecébe kényszerítettek: fald fel!

De azonnal felderült a szeme és mosolygásra enyhült az arca, mikor meglátta Bár Kapparát, a védőt. — Üdv neked, ember, ki megmentetted életemet — így köszöntötte örömmel a mestert.

Bár Kapparának eszébe jutott a beszélgetés, amit annak idején feleségével folytatott; eszébe jutott Noé és Dániel országnja, sok más is eszébe jutott, az is: itt a szolgálat, amit tettem a mi népünknek! Ez a Terentius Flavius most irántam való hálából kíméletes és kegyelmes ítélő lesz.

De csak pillanatig gondolt erre Bar Kappara, a következő perc már a szégyenpiert kergette arcába: hogy is gondolatot ilyen alantjáró dolgokra!

S olyan jelenet következett, amely több volt, mint fenséges: isteni volt. Az igazságszolgáltatás évkönyveinek lapjain nem volt még párja és tán nem is lesz.

Bar Kappara ünnepélyesen megszólalt: — Terentius Flavius, te nem lehetsz bíró ezeknek az embereknek az ügyében. Mert elfogultan ítélhetnél fölöttük. Én vagyok a védőjük s én leolvastam az arcodról, hogy hálával vagy eltelve irántam. Ez a hála megvesztegetheti szívedet s az én kedvemért esetleg letérnél az igazság útjáról. Holott én nekem e peres ügyben csak az igazság kell, nem pedig a te hálád, Terentius. Küldj hát más bírót magad helyett... te ne ítélj.

A hallgatóság sorain a meglepetés moraja futott végig, a vádlottak riadtan néztek egymásra és Terentius Flavius is, a teljhatalmu bíró, szinte márvánnyá meredt e szavakra. Erre nem tudott példát, hogy így beszélt volna védő.

— Hogy mondtad? — szólalt meg sokára. — Nem értetek meg mindenben, Kappara. Ismételd meg szavaidat... mit mondtál?

És Bár Kappara bátran újra szólt és megmaradt amellett, amit mondott volt. — Nem kellesz nekem, mint bíró, mert megvesztegetett téged a hála. Küldj, nem bánom, még szigorubbát, mint te vagy, de az igazság ítéljen, nem a hála.

Terentius Flavius most felállt és magasra emelte fel két kezét. — Mily nagy vagy te, Izráel, — kiáltott — s mily fenséges a te erkölcsöd, te zsidó nép! És ha százszor is elnyomnak és a végpusztulást akarják ezerszer is: te örökké fogsz élni, mert ilyen a te erkölcsöd, Izráel!

E kitérés után szinte visszaesett bírói székébe és hosszasan maga elé merengett. Arca márvány, szeme fekete jaspis volt, de a szíve ott a tőgája alatt szinte kalapácsolta mellkasa csontjait. — Hallottad, Terentius Flavius, mit mondtott az a zsidó Bár Kappara? Ő is hallotta, hogy te arra mit feleltél, de az, amit te mondtál válaszul: az a magára ébredt ember válasza volt. Ám mit mond a zsidónak a római? A világbiro nagy nemzet fia a legyőzött, lekicsinyelt zsidónak, aki, ime, mint győző áll előtted? Mit mond a zsidónak a római? Ezzel még adós vagy, Terentius!

Nagyon nyomta ez az adósság a lelkét, de végre is — hosszú percek mulnak el addig — Terentius felütötte a fejét. Megtalálta, mivel fizessen a zsidónak, ő, a római, Izráel fiának.

Felemelkedett és ünnepélyesen így szólt:

— Nem leszek bíró ez ügyben, de mást sem küldök magam helyett, hogy ítéljen. Hanem szerepet fogunk cserélni. Bár Kappara, Te leszel a bíró, én pedig védeni fogom a vádlottakat. Ime, foglald el bírói székemet; aki úgy nézi az igazságot, ahogy te nézed, abban megbízik még a szigorú Róma is.

... Hogyan végződött a per, arról hallgat az én forrásum, a Mídrás. Nem is lényeges, hogy megtudjuk, mint végződött s nekem sem szándékom, hogy rekonstruáljam a pert és az ítéletet. En a hallgatóm lelkébe csak egy sugarat akarok vetíteni a fényből, melyben Izráel örök erkölése tündöklök.

A zsidó emancipáció egy fejezete

A norvég alkotmánynak volt egy szakasza, mely szerint zsidók a birodalom területére nem léphetnek. Ezt a szigorú rendelkezést csak 1851-ben helyezte a stórthing hatályon kívül. Sajátságos, hogy annak a férfinak a neve, ki ember-szerető lelke egész melegevel már 1839-ben küzdött a fentjelzett tilalom ellen, zsidó körökben teljesen ismeretlen, sőt a nagy „Jewish Encyclopaedia“ sem említi.

Az 1808-ban született Henrik Arnoldus Wergeland költőt illeti a pálmá, hogy hazájában a zsidó emancipáció érdekében az első lépést megtette és lelkes agitációjával, főleg azonban költői tehetségével híveket szerzett eszméjének s aránylag rövid idő alatt magaslatos gondolatát a stórthingnál tető alá is vitte.

Párisi tartózkodása alatt véletlenül összeismerkedett két marokkói zsidó vándorkereskedővel. A kereskedők patriarchális külseje ragadta meg a fiatal Wergelandot. „Olyanok voltak — írja — mint Raffael Szt. Hieronymusza vagy Szt. Ambrosiusa.“ Figyelmesen hallgatta a két zsidó elbeszélését népiük sorsáról, szenvedéseiről és megtudta tőlük, hogy vannak országok, hol letelepedésüket megengedik s nagyon természetesen, hogy a két patriarchális alak nyugodt, böles mondatai után agyába villant a gondolat: az én hazám miért nem fogadja be ezt a nagyszerű népet?

Ez a véletlen találkozás és ez a felvillanó gondolat elcséges volt, hogy a költői lendületű ifju hazájába érve, gyorsan elismert publicista és írói tehetségét a nagy ügy szolgálatába állítsa. Erdeklődött a svéd és dán zsidók viszonyai iránt, összeköttetéseket szerzett e területen, orientálódott a zsidók európai helyzete iránt és így felkészülve felvette a harcot az alkotmány tiltó rendelkezésével szemben. Megindokolt és minden tekintetben kidolgozott indítványát: hogy az alkotmány 2. §-a töröltessék, átadta a stórthing egy tagjának, Störensennek 1839-ben. Mikor Störensen igazságügy-miniszter lett, magáévá tette Wergeland indítványát és a stórthing elé terjesztette. Most Wergeland azon buzgólkodott, hogy a közvéleményt az emancipációs indítvány irányában hangolja. Ujságcikkekben, költeményekben, vitairatokban küzdött kedvenc eszméjéért. Csodálatosan szép balladákat, legendákat, elbeszélő költeményeket írt e tárgyban, melyekkel altruista nemes felfogásának maradandó emléket állított.

1842 szeptember 9-én került Störensen indítványa tárgyalásra. Wergeland lapjában majdnem emberfölötti munkát fejtett ki, sőt a döntő napon a stórthing minden tagja asztalán egy röpiratot talált, melyben Wergeland az erkölcsre és emberszeretetre hivatkozva, megható meggyőződéssel sorakoztatja fel a legnemesebb érveket. A törvényelőkészítő bizottságban Wergeland győzött. Az indítvány elfogadását és a stórthing elé való terjesztését határozták el. A stórthingban azonban az indítvány nem nyerte el a szükséges kétharmad többséget. Wergeland agitatórikus munkájának bizonyítéka, hogy a szavazás eredményének kihirdetése után a karzat füttyült és hangosan elégedetlenkedett.

A kudarc azonban nem lohasztotta le Wergeland lelkesedését. Tovább agitált. Eszméjének győzelme nem érte már meg. 1845 június 17-én szünt meg nemes szívének dobogása, hat évvel később, 1851-ben, a stórthing megszavazta az omnibusz 2. § eltörlését.

Wergeland sírját Osloban szép emlékkő jelzi e felirással: „A jog és polgári szabadság fáradhatatlan harcosának“. A hálás zsidók állították az emléket.

A budai izr. hitközség ambulatóriuma orvosainak bálja

A budai hitközség ambulatóriumának orvosi kara keleti szőnyekkel díszített emelvényre, ahol a bálányák január 28-án fényes bál keretében gyűjtötte össze a budai dr. Baracs Károlynéval az élükön már helyet foglaltak.

Alpar Béláné
növegyeti alelnök

Dr. Gerő Ödön

özv. Friedmann Gusztávné
növegyeti elnök

oldal előkelő polgárait. Válogatottan szép közönség gyűlt össze a budai Vigadó ragyogóan feldíszített termeiben. A bált tíz pár nyitotta meg ropogós csárdással. Szébbnél szébb hölgyek vonultak fel a tánc forgata-

Ripka Ferenc főpolgármester megnyitja a bált

frakkok és gyönyörű toalettek áradata tette a képet kárpázatosabbá. Harsogó dőn fogadta dr. Ripka Ferenc fő- közönlük.

Beck Lajosné

Hirschl Sománé

Baracs Károlyné

Dr. Szemere Sománé

polgármestert, akit dr. Baracs Károly udvari tanácsos, hitközségi elnök vezetett fel a délszaki növényekkel és lathan maradt együtt.

Pogrom éjszakáján

— Uj Krisztus legenda —

Ott roskadt össze a faluvégén, —
A faluvégi, régi keresztfa tövében
Az öreg rongyszédő zsidó.
Menekülni tovább nem bírt a rémes éjen,
Ott érte utól a dicső, sok hősi golyó.

Az egyik a szívet járta keresztül...
Ő már nem bánta, mi zörren, mi rezdül
Odafönn, a keresztfán feje felett.
De a faluvégi korhadt fakeresztrül
A rozsdás bádóg Krisztus leestett.

Három golyó három helyen érte:
Furódott egy-egy a két szent kéz közepébe
S kivetette a szöveget, a megfeszült...
S a láb szögét a harmadik... Óh, csak éj, te,
Ott Krisztus a holt zsidó szívére dőlt.

Hajnalkor a falu ott találta...
A roncs Krisztus, mintha élt volna, száncsa
Csökölta a kihült homlokot
S éj harmatától nedves szemepárja
Mint sok-sok fényes kömnytől csillogott.

Telekes Béla.

A szürkék rabszolgái

Az Egyetértés mult számában részletes képet adtunk arról a vizsztatlan állapotáról, amely a Pesti Izraelita Hitközséget üli meg. Az ország legnagyobb zsidó közülete, amelynek a mai szomorú helyzetben hivatása volna, hogy képviselje legyen az egész magyar zsidóságnak, reprezentálja mindazt a tengersok értéket, amellyel a zsidóság gazdagítja művészi, irodalmi, gazdasági és tudományos vonatkozásban az országot, nem az, hanem a szürke jelentéktelenség a gyülekezete. A szürkék hada természetének jelentéktelensége következtében, persze nem tud alkotni és nem tud reprezentálni. Nem is akar, mert a szürkék melegegzenek azzal, hogy tetszelegnek tisztiségük állfényében.

Ez a rendszer hajlékony, gerinetelen kifeld, befeld pedig zsarnok és rabszolgatartó. A hitközség minden rendü és rangu tisztviselője és alkalmazottja szinte nevéfeges fizetést huz és kénytelen mindennel megalkudni, csakhogy eltegenesse életét. Ennek az érdemes testületnek meg volna jogosultsága, hogy munkája ellenében megélhetését kívánja. De hiábavaló minden kérés, könyörgés. A szürkék hajlíthatatlanok, amikor elárendeltjeikről van szó. A pesti izraelita hitközség alkalmazottainak szörnyüségés helyzetét talán legjobban ismertetjük, ha elmondjuk a szürkék eljárását az egyik legértelmesebb kategóriával, az egyetemi képzettségü középiskolai tanárokkal szemben.

Az elmúlt hetekben megalakult az izr. tanítóegyesület középiskolai szakosztálya. A pesti izr. hitközség tanárai már régóta érezték hiányát az egységes tömörülésnek, melynek vezetősége a hitközség álláspontjával szemben megvédi a tanárság érdekeit. A középiskolai csoport megalakulása azonban nem váltotta valóra az évek óta sürgetett megoldást, mert kiszolgáltatott pedagógiai problémák programba vétele teljesen illozörükusá teszi a tanáregyesület munkáját. Mindenekelőtt és elsősorban a gazdasági körülmények és a hitközség nehézkes, érthetetlen pénzügyi politikájával szemben elfoglalt érdekképviseletet adhat csak jogosultságot a most megalakult egyesületnek, nem pedig a kizárólagos tanügyi részletkérdések baráti megvitatása. A tanáregyesület megalapítóinak hiányos programja súlyos következményekkel járhat, mert a jelenleg küszöbön álló statusrendezés alkalmából megint nem lesz a zsidó tanároknak képviselése.

vezetősége, mely a háta mögött felsorakozott tanárság érdekeit eredményesen védelmezhetné a készülő statusrendezés szerelmes intézkedéseivel szemben. Már pedig az utolsó évek tapasztalata azt mutatja, hogy a hitközség az eddig érvényesített szükkeblü és ellenállás nélkül fogantatosított fizetési rendszerét a közel jövőben újabb és a tanárság érdekeit a legméltatlanabban sértő ukázával ismét diadalra fogja vinni.

A hitközség középiskolai tanárai joggal felhetnek attól, hogy a statusrendezés újból megcsorbítja jogaikat és javadalmazásukban megrövidíti őket. S ez a körülmény annál fájdalmasabb, mert az állami és városi intézetek tanárai hasonlíthatatlanul kedvezőbb fizetési osztályokban és jobb anyagi viszonyok között élnek. A hitközségi tanárok, bár a szervezeti szabályzat értelmében nem élvezhetnek kisebb fizetést, mint az állami tanárok, mind a mai napig nem érték el az állami javadalmazást, sőt kevesebb fizetés mellett több munkára kötelezte őket a hitközség. Évek óta tart a hitközség és a tanárok között a megoldatlan fizetési rendszer harca, amelyből — természetesen — mindenkor a hitközség kerül ki győztesen, de csak azért, mert a középiskolai zsidó tanároknak nincs meg a szervezetsége. Évekkel ezelőtt már egyszer életbe léptette a hitközség az állami fizetésekkel, de néhány hónap után ismét megszüntette. Ennek az intézkedésnek aztán az lett a következménye, hogy a tanárok még kevesebb fizetést kaptak, mint az állami fizetések életbe léptése előtt. Ennek a józan ésszel homlokegyenest ellenkező hitközségi eljárásnak az a magyarázata, hogy az állami fizetést megelőzőleg a hitközségi tanárok külön munkáját: az osztályfőnökséget, a szertári és könyvtári tisztséget, a jegyzői munkát, a templomi felügyeletet, a beíratási többletmunkát a hitközség díjazta, az állami fizetés kiutalását megtagadta, a régi külön díjazást már nem folyósította. Azóta következetesen elmaradt a zsidó tanárok javadalmazása az állami tanárok fizetése mögött. Vegre a mult esztendőben újabb ígéretet kaptak a hitközség tanárai! A pesti izr. hitközség hajlandó a tanárokat állami fizetés szerinti javadalmazni, de ennek ellenében követeli, hogy a hitközségi tanárok a törvénybe írtakott heti tizennyolc óra helyett egy órával többlet tanítsanak. A hitközségi tanárok elveik feladása nélkül vállalták az óratöbbletet abban a reményben, hogy a hitközség most már végleg rendezni fogja a fizetéseket. Tanév elején azonban a tanárok kénytelenek voltak megállapítani, hogy a pesti izr. hitközség megint nem tartotta meg az ígéretét. A tanárokat heti tizenkilenc órára osztották be, a fizetésük azonban maradt a régi.

Jelenleg ilyen szármalmas tehetetlenséggel túri a középiskolai tanárság a hitközség önkényes és megnyomorító gazdálkodását. Es ezt a sivár és féktelen gazdasági politikát még visszatetszőbbé teszi az a körülmény is, hogy tanév elején magasabb beíratási díjakat szedtek és a felvételi jegyeken az a záradék állt: a felemelt díjak a tanári fizetések javítására szolgálnak.

Ilyen történeti mult előzi meg a hitközségi alkalmazottak statusrendezését, melyről állítólag már gondolkodik a hitközség előljárásága. Természetesen tévednek azok, akik azt hiszik, hogy a statusrendezés a régi sértelmek orvoslóli fogja, hogy a statusrendezés állami fizetéshez fogja juttatni a tanárokat. Dehogy. Ennek a statusrendezésnek ára van: a törvény rendelte 18 óra helyett a tanároknak 21 órát kell tanítaniuk. Úgyes és ravasz megoldás, mert sok tanárnál ez ismét nem jelent egyebet, mint hogy kevesebb lesz a fizetése a statusrendezés után, mint jelenleg van. Ugyanis az a tanár, aki jelenleg 21 órát tanít, s akinek a kötelező 18 óra felül a hitközség csak két többlet-órát utal ki óradíjat, most több fizetést kap, mint amennyit később fog kapni, ha a statusrendezés a 21 órát kötelezővé tette.

De minő alapon lehet kötelezővé tenni a 21 órát? A kiszolgáltatottság alapján. Nincs senki és semmi, sem szociális kormányzás, sem tanári érdekképviselet, mely megakadályozná a készülő jognyirbálást. A középiskolai tanáregyesületnek ez volna a feladata! Hic Rhodus, hic salta!

A hittan óra

Irta: Salten Félix

— Itt a hittantanár! — kiáltották a gyermekek, mikor a kertajtó esengetyüjének hangját hallották. Felkeltek, hogy a szobából távozzanak.

— Ugy, ugy? — szólalt meg az apa. — Most mindketten szépen bajba kerültek. Mi? Fogadok, hogy nem tanulatok.

A gyermekek ravasz hunyorgással néztek egymásra, aztán nevetésbe törtek.

— Mindent tudunk! — szolt a kis leány kissé hivalkodva. A fiu nem volt annyira biztos győzelmében és nővérét mintegy korrigálva, óvatosabban azt felelte: „A legtöbbet tudjuk.”

— Mi lesz ma? — kérdezősködött az apa.

— Ah! az a borzalmas történet Ezsauról... — vetette oda könnyedén a kis leány.

— Miért borzalmas?

A gyermekek egy ideig gondolkodtak. Elsőnek a fiu szolt meg: „Na, hiszen teljesen kiizzadva jött meg a vadászatról...”

A kislány hozzátette: ... „és megfosztotta magát születésétől.”

— Miért?

A gyermekek ismét gondolkodásba merültek, aztán összeszedték tudományukat. Mindegyik odaadta, amit tudott:

— Hát... az elsőszülöttség... természetesen... nem... az elsőszülöttség jog... tudom már... hiszen lencsét akart enni...

Az apa felkelt: „Hát ezt egyszer meghallgatom. Ha nincs ellenetekre, ma veletek megyek a hittan-órára.”

A gyermekek ismét vígan felnevettek, mert az apa azt mondta: „ha nincs ellenetekre”. És magukkal vonták apjukat.

A hittantanár mogorva és ideges volt. Oly arcot vágott, mintha valaki megsértette volna. De az apa ismerte már eme tulajdonságát és ismerte ezt az állandóan megbánott arcot, nem is fogta fel tragikusan az esetet, mert tudta, hogy a tanító jólelkü, alapjában véve szelidlelkü ember. Csak elkínzott és ezért türelmetlen ember. S talán kissé pedáns is.

A tanítás kezdetét vette. A tanító megfeleltette a gyermekeket. Utolsó alkalommal azt hallották, hogy adta el Ezsau elsőszülöttségi jogát egy tá lencséért Jákobnak. Kiderült a vizsgázás folyamán, hogy nem tudtak ugyan mindent, mint a kis leány állította, nagyjában a fiúnak volt igazra: a legtöbbet, a legfontosabbat tudták. Most a tanító végigmesélte a történetet. Egyszerűen majdnem az irás szavaival mesélte, hogy bizta meg Izsák a fiát: hogy menjen az erdőbe és ott ejtsen el vadat, mint fog a prédából emni és aztán Ezsaut megáldani. Mert érezte, hogy halála közeledik.

Itt megszakadt a folytonosság. Mert a fiu közbeszolt és egészen szerényen kérdezte: „Ha ő azonban érezte, hogy nemsokára meg kell halnia...?”

A tanító feltekintett a könyvből: „Mit akarsz?” Észrevehető volt, hogy a fiu zavarával küzd. Amde kíváncsisága győzött. Makogva kérdezte: „Hát igen... ha meg kellett halnia... miért volt akkor annyira éhes?”

— Dacára emek éhes volt — mormogta a tanító sértődötten és aztán határozott hangon hozzátette: „ha itt így áll megírva — bizonyára igaz is lesz.”

— Természetesen — erősködött a fiu. Lényéből látszott, hogy kissé meg van félemlítve, kíváncsisága azonban kielégítést nem nyert.

— Ugyebár, tanító ur — szólalt meg az atya — az öreg Izsák tulajdonkép nem haldoklott, mikor fiát az erdőbe küldte?

A tanító csodálkozással tekintett az apára. Az apa azonban nyugodtan, tárgyilagosan intézte szavait a kérdező fiuhoz:

— Az öreg Izsák nem volt beteg, érted? Csak nagyon öreg. És ebből következett, hogy nemsokára meghal. Megértetted? Na tehát! És azért akarta fiát megáldani, ameddig arra még ideje és ereje volt. Hogy az áldáshoz a megfelelő áldó szavakat megtalálja. Ugye? ezt már most megértetted?

A fiu jelezte, hogy az egész dolog most már könnyen érthető. Az apa hozzátette:

— Az áldásnak pedig amolyan családi ünneppé kellett, hogy váljon, mint például egy születésnap. Aztér kérte Izsák, hogy ez alkalommal jó pecsenye is legyen a háznál.

Ugy látszott, hogy ez az ügy el van intézve. Ám hirtelen közbevetette a leányka: „Te! tanító ur!” A tanító szigoruan tekintett a gyermekekre. Nem szerette, ha a gyermekek tegeztek. Ebben a tekintetben csak kényseredve alkalmazkodott az apa óhajához, ki megmagyarázta neki, hogy a gyermekek kivétel nélkül minden emberfiát „te”-nek szólítanak s egyelőre ne is törtenjék e tekintetben változás. Ennek dacára minden ilyen tegezö megszólítás után a tanító nem tudta sértődött voltát leplezni. A kis leány kérdezte: „te, tanító ur, milyen vadat hozott Ezsau?”

A tanító megadással emelte szeméit az égnék.

— Mit tudom én! — kiáltotta türelmetlenül. A gyermekek megzavarodva néztek rá, mert ezt nem tudta.

— Nem kell annyit kérdezni! — vágta el a tanító a további kíváncsiskodás fonalát.

— Nos, lehet hogy őzike volt — vélte az apa.

— Ehm! — bölintott a kis leány beleegyezőleg.

Most a tanító zavartalanul tovább mesélhetett. Beszölt Jákobról, ki a kis gödölyéket sütötte és ki a kecskegerézniával arcát és kezeit befedte, hogy atyjával elhitesse, miszerint ő az Ezsau és így aztán elnyerte atyja áldását. Végigmesélte az egész történetet és át akart térni Jákob menekülésére, ekkor azonban bekövekezett a nagy nehézség, a nagy akadály.

— Te! tanító ur! — szolt a fiu.

— Nos?

— Tudod-e, hogy Jákob borzasztó nagy esaló volt, nemde?

A helyzet meglehetősen kínos volt.

A tanító haragosan felemelkedett és az apához fordult, mintha azt várná tőle, hogy ezt a gonosz gyermekket nyomban kiátkozza. Am ez eszéigában sem volt az apának. Nyugodtan ült, sőt esendesen mosolygott. Mert emlékezett: Ehhez hasonlót kisgyermek koromban én is gondoltam. Csakhogy nem volt bátorságom ki-mondani.

— Te, tanító ur! — jelentkezett most a kis leány.

Rádió készülékek, bronz és facsillárok

selyemlámpaernyők, villamos vasaló és főzőkészülékek legolcsóbb árakon, dus választék kedvező tizetési feltételek mellett

Kadelburger Ernő, Budapest, V., Lipót-körut 5. Telefon 146-04.

A tanító hirtelen a kis kérdezőhöz fordult, ki érezte, hogy vihar van felvételben, amde már nem tudott visszafordulni. Sokkal kíváncsiabb is volt.

— Olyan ize van a kecskehusnak, mint az őznek?

— Isten szerelmére!... — mormogta a tanító.

— Na igen — folytatta a kis leány — mert akkor a vak Izsáknak mindjárt evés közben éreznie kellett volna, hogy nem kapott vadat.

A tanító összecsapta kezét: „Ostobaság! Ostobaság! Teljesen mellékes, hogy milyen ize van a kecskehusnak!...”

— Ugy gondolom — szól ismét a kis leány mintegy igazolásul — tudod, ugy gondolom, mert akkor az öreg Izsák rögtön megtudta volna, hogy Jákob becsapja.

— Becsapja? — jajgatott a tanító s fájdalomtól telt szemeit jártatta a gyermekeken. — Becsapja? Jákob, az ósanya. Azt mondd: csaló?

Fejét rosszalóan bólongatva tekintett egyik gyermekről a másikra és felkiáltott:

— Oh! mily rossz gyermekek vagytok!

De a gyermekek kitartottak véleményük mellett. Félték, megijedtek, közel álltak a síráshoz, de felfogásuktól nem tágitottak.

— De hát megcsalta Ézsau az áldással! — vetette fel félénken a fiu. A kis leány egyszerűen kijelentette: „azok a keztyük kecskegereznából... ez mégis csak csalás volt!”

Most a tanító érzelmi eszközökkel próbálkozott: — Gyermekeim — kezdte lágyan — gondoljátok meg, Jákob! Nem értitek, mit beszéltek? Isten kegyeltje! A Jákob... szabad ilyesmit Jákobról mondani? Ilyen csunya, csunya szavakat?

A leányka sírásba tört, fuldokló zokogása közepette felkiáltott:

— De hát miért hazudott?

A fiu meg sirt, mintha szíve mélyéből szánakoznék a szegény Jákob sorsán: „Nem tudom, nem értem, miért volt oly rossz Ézsauhoz?”

— Csnd! — dörögte a tanító. — Se beszélni, se kérdezni nem áll jogotokban. Nézzé csak az ember! Mit értek ti ebből?!

— Nem, gyerekek — szólt halkán az apa — ezt igazán nem értitek.

A gyermekek észrevették, hogy az apa nem haragszik, megnyugodtak és feszülten, várakozva figyelték apjukat. És bizó, várakozó tekintetük hatása alatt az apa folytatta:

— Nos, gondolkodjatok gyerekek, ugye. Izsák vak volt?

A gyermekek serényen bólogattak.

— Nos hát, ha Isten nem akarta volna, hogy Izsák megtévesztessék, csak nem engedte volna, hogy megvakuljon. Nemde?

A gyermekek lázasan bólogattak s szemeikből kivetődött a kérdés: tovább, tovább!

Az apa észrevette, hogy a tanító ajkait harapdálta. Elkerülte tekintetét és folytatta:

— Nos és lássátok ez az Ézsau ugyebár bátor leány volt, pihenés nélkül folyton vadászaton, mindig ivvel és nyállal és lándzsával járt-kelt. És a Jákob jó gyermek volt, mindig otthon volt az anyjánál. Lehet, hogy szorgalmasan pislantott az édesanyja főzőedényeibe.

A gyermekek mulattak. A tanító idegesen dobolt az asztalon.

Az apa újból megszólalt és kérdezte: „ki kedvesebb elöttetek: Ézsau vagy Jákob?”

— Ézsau! Ézsau! — kiáltotta egyszerre a fiu és a leány.

Az apa esendesen fohászzkodott:

— Oh, Istenem, micsoda históriába keveredtem!

— Am a jelen helyzetben ez nem segít, tovább kellett beszélnie: — Nos, látjátok, én is jobban szerettem volna Ézsaut. De mégis csak könnyelmű szerzet volt. És nem tudott magán uralkodni. Hazajön a vadásztól, ki van izzadva és éhes. És mert rögtön enni kíván és mert nincs türelme egy kicsit várni és mert a tál lencse láttára a nyál összefut szájában, azonnal, megdöglés nélkül odaadja elsőszülöttségi jogát, az atyja áldását. Hát szabad-e egy kis fözelékért az atyai áldást eladni? Csak azért, mert az ember pillanatnyilag éhes?

A gyermekek egyhangulag nyilvánították ítéletüket: „Nem, nem szabad.”

— Szép volt ez Ézsautól?

A gyermekek egyhangulag: „Nem, nem volt szép.”

Az atya fellélegzett:

— Lássátok. És mikor Izsák azt kérte tőle, ejtsen részére el vadat és aztán vegye áldását. Ézsau rögtön az erdőbe sietett. Arra azonban már nem is gondolt, hogy ez az áldás már nem őt illeti. Ő tehát egészen elfelejtette, hogy a férfinak kell, hogy szavának ura legyen... hát lehet ily emberben megbízni? Ugyebár nem. Amde, gyermekeim, Istennek oly emberre volt szüksége, kiből megbízhat, kire építhet. Nincs igazam? És mit vétett Jákob? Semmit. Csak azt tette, amit anyja neki megparancsolt. Először is, hogy ölje le a gödölyéket. Igaz? Aztán megparancsolta neki, hogy arcát, kezét fedje be azok gereznáival. Igaz? Na, lássátok. Jákob a maga jámborságában elesett volna attól az áldástól, mely őt illette. Édesanyja azonban tudta, hogy az áldás és az elsőszülöttség joga most Jákobé. És nem akarta, hogy megcsalják. Nem volt az anyának igazza?

A gyermekek elégedetten mosolyogtak.

— És most mondjátok meg, csaló-e Jákob és még most is azt hiszitek-e, hogy csaló volt?

— Dehogy! — kiáltott fel a kis leány — a fiu azonban oly meggyőződéssel, mintha valaki azt mondaná: ez az úgy a lovagiasság szabályai szerint elintéztét nyert, azt felelte: „Nem, semmiesetre sem.”

Az atya a megváltás mosolyával fejezte be szavait:

— Azt is jegyezzétek meg magatoknak, hogy mindezt Isten akarta így. Ezért kellett az öreg Izsáknak megvakulnia és ezért kellett az áldásnak Jákobra szállnia. Mert a jó Isten Jákobot választotta.

— Hisz... akkor... — vetette közbe a kis leány — ez az egész nagyon vidám történet.

Történetek a Talmudból

Elbeszéli: Judavics Lázár

Berachoth, 5. lap.

Rav Hunna borkereskedő volt. Kiterjedt borpincéiben egyszer 400 hordó bor ecetes lett, miáltal a tulajdonos érzékeny kárt szenvedett. Ekkor eljött hozzá Rabbi Jehuda, a jámbor Rabbi Silah testvére a tudósokkal, hogy megvigasztalják. Mások véleménye szerint Rabbi Ada, Ahavah fia volt a látogató.

A tudósok így szóltak Rav Hunnához:

— Gondolkozzal csak, hogy valamely vétkes tetteddel nem magad voltál-e okozója károdnak?

Rabbi Hanna csodálkozott a tudósok szaván:

— Talán életmódomat gyanúsították?

— Nem a jószágos Teremtőt tartottad igazságtalannak? — kérdezték erre a tudósok, — pedig Isten csak nem fog valakit ok nélkül sújtani?

Rabbi Hunna türelmetlen lett:

— Ha valakinek közületek van mit szememre vetnie, mondja ki bátran, én semmiféle bűnömről nem tudok!

Az irástudók: Ugy hallottuk, hogy te a vincelléred részét csak a bor után adod ki, de nem a szőlő után is.

Rav Hunna: Igen ám, de a vincellérem nem híven sáfárkodik, többet tart meg magának mint amennyi megilleti.

Az irástudók: Nem kevésbé vagy büntetendő, ha egy tolvajtól lopsz, mint ha egy becsületes embertől loptál volna!

Rabbi Hunna: Megigérem nektek, hogy meghallgatom szavaitokat és ezentúl a vincellért nemcsak, hogy meg nem rövidítem, hanem még a kárát is megtérítem.

Rabbi Hunna egynemely kortársa azt állítja, hogy ezen Istennek tetsző szándék jutalmául a bor elvesztette ecetes ízét és jó borként volt eladható, mások elbeszélése szerint az ecet ára annyira emelkedett, hogy Rav Hunna drágábban adta el, mintha jó bor lett volna.

Berachoth, 10. a. lap.

Rabbi Meir szomszédságában rossz emberek laktak, akik őt minden lehetséges módon zaklatták. Rabbi Meir emiatt megharagudott és elátkozta őket, hogy haljanak meg. Amikor ezt felesége, a jámbor Beruria hallotta, azt mondá férjének: „Dávid király azért könyörgött, hogy a bűnök tünjenek el a föld színéről, de nem a bűnösök. Kérd te is az égi Atyát, hogy a bűnösök megbánják bűneiket, hogy azok megbocsáttassanak nekik. — Férje megfogadta tanácsát és a bűnösök megtértek.

Vezető főrabbi

A zsidóság sok baja között talán mégsem az a legfontosabb, hogy a pesti hitközség rabbijai között egyik sem áll a másik fölött. Nem volt eddig se, nincs ezután sem szükség, hogy az érdemekben gazdag, tudásban, munkában, hitéleti erényekben előjáró rabbik között címek adományozásával különbséget tegyenek. Megkülönbözteti őket tudásuk, tehetségük, rátermettségük és példás életük. Híveik e szerint szeretik és becsülik őket.

Eppen mert szerencsére így van ez, kell tiltakoznunk az izléstelen és otromba játék ellen, amely egyik igen érdemes papunkkal folyik. Hol azt olvassuk róla, hogy ő a kiválasztott a zsidóságot megillető főrendiházi tagságra, hol megszólal a hirharsona, hogy kormányfőtanácsosnak nevezik ki. Hevesi Simonnak, a pesti izraelita hitközség érdemes főrabbijának igazán nincs szüksége arra, hogy a színházi lapokban divó reklámszínalásai dobálódzanak nevével minden igaz és kitálatl akciók kapcsán. Meg vagyunk győződve róla, hogy maga a főrabbi ur távol áll ezektől a most már szinte rendszerré váló manőverektől, amelyek hol ezt, hol azt akarják belőle csinálni.

Legutóbb az a hirforrás, amely szinte hetenként fölkapja és meglöbögatja fantasztikus tervei mellett Hevesi Simon nevét, azt írja, hogy belőle lesz a zsidó hitközség „vezető főrabija”. Eddig ilyen című lelkésze zsidó hitközségnek nem volt, nem tudjuk miért lenne szükség erre ezután. A pesti rabbik egy kollegiumban vannak egyesítve, amelyeknek elnöke a rabbik legidősebbje, Feldmann Mózes. Ezt a kiváló tudásu papunkat most találta a hitközség előjárósága érdemesnek arra, hogy évtizedes munkássága után a hívek ósválasztása alá bocsássa. Meg is választották, de hát ezzel, hogy a hívek tanúságot tettek a hozzá való ragaszkodásról, csak nem tette érdemtelenné magát, hogy továbbra is elnököljön rabbitársai között.

De ha már a hitközség elkerülhetetlenül szükségesnek tartja, hogy vezető főrabbi állást kreáljon, miért nem gondolnak arra, hogy a rangidő tekintetében első helyen álló, a hívek tisztelő rajongását élvező, elmélyedt és igazán vallásos munkát végző Fischer Gyula dr. főrabbi kerüljön az őt megillető helyre. Végre is a hitközségnek nem muszáj mindenkor úgy reformokat hozni, hogy azzal kezesülést és csalódást ébresszen igazán érdemes, munkás és lelkes emberek szívében.

Jólétet megszerezni nehéz, de sokkal nehezebb arról lemondani.

Otthon a jó hírnév, másutt a ruha teszi az embert.

Őrizze meg kedvenc

gyermekének illatos és selyemlágú hajfűrtjeit, melyeket annyi szeretettel simogatunk és csókolgatunk. Gondozza állandóan **Elida-Shampooval**, mely alaposan tisztít és tökéletesen ártalmatlan szer. A haj pompás fénye és elragadó, természetes hullámossága a biztos eredménye egyszeri mosásnak a **szódamentes Shampooval**

ELIDA

A pesti izr. hitközség rabbinátusának felügyelete alatt álló

כשר **KÖSER** כשר

SZALÁMI- ÉS FÜSTÖLTHUSÁRUGYÁR R. T.

VII., DOB UCCA 10.

Telefon: József 126-99.

Lakodalmakra, avatásokra és ünnepélyekre különleges felvágottak. — Vidékre naponta csomagszállítás. Helybeli rendeléseket házhoz szállítjuk.

BENKŐ sorsjegye **PENGŐ**

BENKŐ BANK R. T.
BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY UT 60.

Eszter könyve

Eszter könyvének eredete éppen oly homályos, mint Hiób könyve és mint Rúth regényes története. A talmudikus irodalom nem állapítja meg kánonikusan keletkezésének korát, sem azt nem dönti el véglegesen, hogy kinek kell a szerzőséget tulajdonítani. A modern biblia-kutatás sem jutott még messzibbre. A tizedik és tizenegyedik század nagy zsidó tudósai, különösen az Ibn Ezra követői érthető óvatossággal fojtják el kételyeiket és éppen csak annyit engednek meg maguknak, hogy rámutatnak a könyvnek némely sajátosságára, amely a kánon egyéb könyveitől megkülönbözteti. Már a talmudi időkben is megakadtak azon az egészen érthetetlen és a bibliai irodalomban példátlan különösségen, hogy százhatvan versében kétszázszor említi Eszter könyve a királyt és a királynét, de az Isten nevét egyszer sem. Izrael neve sem fordul elő egyetlen egyszer sem és a Jehudi szó is csak egyszer, abban a versben, amelyben a szerző megjósolta, hogy a „purim ünnepe nem fog megszűnni a zsidók között és emlékezte nem fog elhomályosulni ivadécai között sem.”

Az sem került el a rabbinikus kutatók figyelmét, hogy tulontul sok aram és perzsa szó tarkítja a héber szöveget. Ötven idegen szót számolt össze a kritika, ami a kánonizált könyvekben egyedülálló nyelvi jelenség. A Dániel könyvére való hivatkozás nem kisebbítheti ennek a nyelvkeverésnek szokatlanúságát, mert a Dániel könyve héber részében tiszta héber. Lehetne rámutatni a szentírásnak egyik legrégebbi könyvére: a Királyok könyvére is, amelyben szintén található egy pár idegen kifejezés. De erről még nem tudtak a tanmártak és amoreusok korában, sőt a gáonok és az acharónik korában sem, mert csak a nyelvösszehasonlító tudomány — és ez csak a mi időkben erősödött komoly diszciplínává — tudta megállapítani, hogy a biblia indus szavakkal nevezi meg azokat a tárgyakat, amiket Salamon király Tarsis-flottája hozott Ophir-országból Judeába.

Ezek a feltűnő karakterisztikumok még a teokratikus irányú biblia-kutatásban is kételyeket támasztottak és ezeket azzal a feltevessel akarta kiegyenlíteni némely kritikus, hogy perzsa eredetiből fordíthatták le a könyvet. Ez a feltevés a nyelvi bizonyítékokon kívül magára az ismeretlen szerzőre is támaszkodott, aki a perzsa és még királyok krónikájára hivatkozott. Ez azonban nem dönti el a könyv eredetét, mert nyilvánvaló, hogy csak hitelességének alátámasztása végett hivatkozik a szerző a perzsa és még királyok krónikájára.

A legmodernebb kritika a könyv tulozott romaticizmusán is kótorász és szembeállítja azt a szentírás egyéb könyveinek szinte realiztikus egyszerűségével. Aztán kihangsúlyozza az exzpozíció naivitását (Mordecháj megtagadja a miniszternek a konvencionális tiszteletadást) és a mesefejlesztés valóságértelességeit (Hámán bukását megelőző bonyodalmak), végül a fantasztikus kibontakozást is. (Két napig rettegő a hatalmas perzsa nép a maroknyi zsidóságot és még csak nem is védekeznek.)

Mindez figyelmet érdemel, de nem igazolja a kritika szkepszisét és nem jogosíthat senkit se arra, hogy a könyvben elbeszélte eseményeket kétségbe vonja. A történet esodaszerűsége nem bizonyít az esemény ellen: az emberiség történetében is elég esemény, amely a valószínűtlenség esodálatos és mégis megtörtént. Az esemény ellen az sem bizonyít, hogy nem maradt utána más történelmi dokumentum, csak az Eszter könyve. Igaz, hogy az egykoru irások és emlékek hallgatnak róla és az utána következő korok forrásai is, de ilyen negatív bizonyítékok sokszor már zsakutálnak bizonyult és a ráépített hipotézist már sokszor feldöntötte a életlen. Hamurabi agyagtábláira, Merephtah szarkofágjára, az elefantini papiruszokra is évezredekre várt a történetírás, amíg napvilágra kerültek és hitelesítettek olyan bibliai elbeszéléseket, amiket csak a Biblia tartott meg az emlékeztetnek. Nem igazságos — mondja éppen a Megillat Eszterrel kapcsolatosan a zsidó irodalomnak egyik hisztórikusa — tagadásba venni valamely könyv hitelességét csupán azon az alapon, hogy egyetlen forrása önmagának.

Tudomásul vehetjük a kritika töprenkedéseit, de semmi se kényszeríthet arra minket, hogy a tradícionkat elvessük. Mert a mai kritikát megelőzte egy sokkal régebbi, sokkal szigorubb kritika: a kánon kritikája. A kánon, úgy ahogy reánk átszármazott, semmi más, mint szankeiója a történelmi kutatásnak. Nem egy ember és nem is egy nemzedék kánonizálta a

szentírás könyveit, hanem sok nemzedéknek az embere: a Kenezet haggedola, a Nagy Zsinagógia férfiai. A bibliai korok szentnek tartott és megbecsült más írást is ismertek, nem csak azokat, amelyek a Szentírásba fölvétettek. Hatalmas irodalma volt már akkor a zsidó népnek. A Biblia írásai is említik a Háboruk könyvét, az Igazságosak könyvét, a Közmondások könyvét, a Birodalom annáleseit, Náthán és Gád krónikáit, Salamon király három ezer axiomáját és ezeröttszáz énekét. Semája, Achija, Iddo és Jehu történelmi könyveit és Ezsajás krónikáját: itt-ott egy-egy verset idéz is belőlük a Biblia, de ez az egész nagy irodalom egyébként elveszett, talán éppen azért, mert a Kenezet haggedola olyan okokból, amelyeket ma már nem ismerhetünk, nem vette fel a kánonizált gyűjteménybe. De nem kánonizálta az apokriph könyveket sem, holott ezek nyelvezetük, vallásos tartalmuk és etikájuk tekintetében alig különböztek a Szentírás könyveitől. Így kihagyták a kánonból Jézus ben Sirach könyvét, Tóbiás könyvét (amelyet állítólag Salamon király szerzett), Tóbiás és Judit könyveit, Ezra harmadik könyvét, a négy Makka-báns-könyvet (a zsinagóga csak az elsőt rehabilitálta), Baruch ben Nerija (Jeremiás próféta írdeákja) könyvét, Henoch könyvét, Salamon zsoltárait és a Jubileumok könyvét. Mindez arra vall, hogy olyan elvek alapján történt a kiválasztás és a kánonizáció, amelyek nem türtek megalkuvást és a Kenezet haggedola nem állította kritikáját a közvélemény befolyása alá és volt bátorsága visszautasítani olyan könyveket is, amelyeket a nép hite szentnek ismert el és amelyeket a keresztény egyház kánonja részben magába fogadott.

Eszter könyve bekerült a liturgiába, amely legfontosabb részeiben szintén a Kenezet haggedola munkája. Az a körülmény, hogy a Biblia poétikus könyvei közül Rúth könyve mellett még csak Eszter könyve kapta meg a liturgikus szankeiót, mindenesetre arra vall, hogy a Kenezet haggedola legelső fóruma már Ezra idejében működött, az utolsó talán a Színhedron történelembelépése előtt, akkor csaknem bizonyosra vehető, hogy sokan lehettek ebben a szigoru és megalkuvástalan testületben, akik közelidők hagyományaként vették át az Eszter királyné történetét.

Hogy ki írta és mikor írták Eszter könyvét, arról nincsenek hiteles adatok. A bibliai irodalom legtöbb kutatója a Krisztus előtt való harmadik századból származtatja. És az írója legfőleg két évszázaddal az események után élhetett. És ha nem is volt a próféták közül való, a költői intuíciója, a nemzetetért való nagy lelkesedése, a jövő megérzése csaknem prófétikus volt. Csak olyan szellem jöszölkötte meg a Purim örökkévalóságát, aki megismerte a történelem összefüggéseit, megsejtette a szándékait és előrelátta a zsidó sorokat, szétszóródást, elnyomatást és mártíriumot és aki tudta, hogy jövőjét csak úgy viselheti majd el a zsidó nép, ha erőt és vizsgáztatást meríthet olyan könyvekből, aminő a Megillat Eszter is.

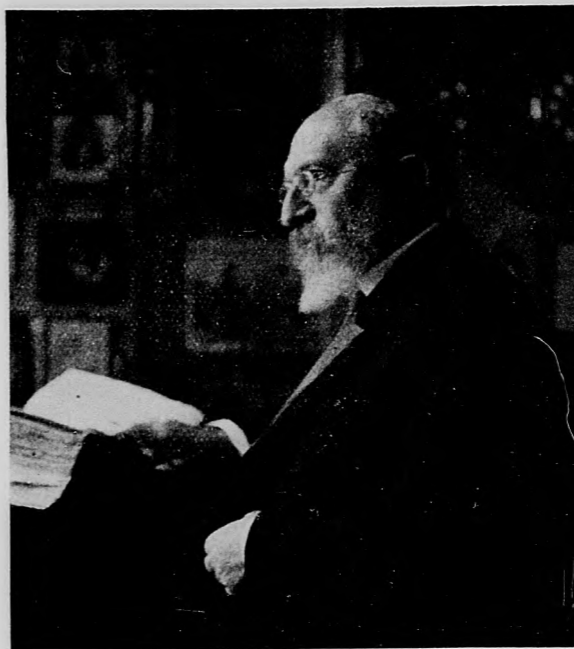
Nátán Parker.

Ki hamisít?

Orthodox hittestvéreink lapjában olvassuk, hogy hitközségük közgyűlésen senki sem tört pálcát a kurzus által röviden „galíciaiaknak” nevezettek felett. Amint lapjárunk írja, egy ilyenféle közbeszólás csak a neológok lapjában jelent meg. Nem akarjuk, hogy bárki is azt higgye, hogy az *Egyetértés* az a lap, amely ezt az el nem hangzott közbeszólást szükségnek vélte a tudósításba becsémpézni. Bennünket is nevezhetnek neológ lapnak, hiszen a neológ zsidóság vezérkara szözlát meg már az *Egyetértés* első számában, de nem akarjuk, hogy egy pillanatig is bárki azt gondolhassa, hogy mi bármilyen tendenciát szolgálva, hamisításra képesek volnánk. Tisztelettel kérjük tehát kedves kollégáinkat az orthodox hittestvérek szerkesztőségében, mondják meg nyíltan, melyik lap követte el a hamisítást.

Zsidó testvéreinknek paplant, matracot a legolcsóbban készít, javít
TEICHER J. paplankészítő Budapest. VII., Klauzál-tér 2.

Vesz és elad Héber és magyar könyveket, iskolakönyveket
MÜLLER J. Budapest, VI., Laudon ucca 2.

Dr. Lőw Emánuel,

a szegediek világhírű tudós főrebija, a magyar zsidóság büszkesége

Zsidó szépnevek

Igen, szépneveket írtam a címben és ezen ne esodálkozzék senki, mert ha vannak zsidó *csufnevek*, a dolog természeté hozza magával, hogy legyenek *szépnevek* is. A csufnevekkel többek között a Magyar Nyelvőr már foglalkozott, talán rendszeresen össze is szedte, nehányat — minden rendszer nélkül — most is felemlíthetek. — Ilyenek: *galíciai, jakhec, jebuzeus, jebi, jordán, mivaneladó, újmagyar, zsidrak*. De a szépnevek is elég szép számmal vannak. Ugy látszik, a zsidó elnevezésben valami bántót éreztek valamikor felekezeten belül és kívül egyaránt. Maga az országgyűlés kezdte meg a zsidó név szépítését, mikor 1867-ben az emancipációs törvénybe az „izraelita” elnevezést foglalta bele s ugyanezt a nevet szentesítette 1895-ben a recepcióról szóló törvény is. A közoktatásügyi kormány csak a törvény alajára helyezkedett, mikor az iskolákat kötelezte, hogy a zsidó tanulókat minden hivatalos írásban izraelitáknak jelöljék, amely szó különben a nép nyelvén *izralitá*-vá rövidült. Maguk az iskolák is megpróbálták a *zsidó* szót szépíteni és számos középiskola, így a református gimnáziumok még jóval az emancipáción túl is *mózes vallásuaknak*, esetleg *mózes hitűeknek* jelölték zsidó növendékeiket, most később ők is alkalmazkodtak az országos használathoz, az *izraelitához*.

A hivatalos szépneveknél sokkal több a nem hivatalos, amelyeket népi felfogás, politikai divat, vagy a közhangulatnak másnemű nyilvánulása teremtett. A nép körében a jó akaratú elnevezések között legelterjedtebb volt s ma is eléggé használatos a *szomszéd*. Kezdetben bizonyára csak így: *icij szomszéd, Mósi szomszéd*, de aztán a *szomszéd* a bibliai személynév nélkül is a választott nép valamelyik fiát jelentette. Közvetlenül az emancipáció, a polgári egyenjogusítás után, *polgártárs* lett a zsidóból. Adomáiban, tréfás elbeszélésekben a *polgártárs* zsidót jelentett. Evtizedekkel később, mikor Vázsonyi egymásután szervezte a demokrata köröket, klubokat, pártokat, a közhasználat a *demokrata* szónak adott *zsidó* jelentést. A folyó század újabb fordulatot hozott: mikor a kispolgári demokratákat mindinkább magával ragadta a haladás, a progresszió, a radikalizmus, a *progresszió*, a *radikális* szó lett körülbelül egyértelmű a *zsidó*-val. A Károlyi-forradalom *radikálisán* bízvást zsidókat lehetett

érteni, mégha a radikális párthoz nagyon sok zsidó tartozott is. — Jött aztán a kurzus a *destruktiiv* szó forgalomba-hozatalával, amelyet száz esetből kilencvenben zsidót illeltek. A kurzus adott különösebb, mondjuk élesebb hangsúlyt a nemzeti szónak, folyton szembe, sőt ellentétbe állíva vele a *nemzetközi*-t, amely szó mögé megint csak a zsidó huzódott meg. Kedvelt szavajárása lett a kurzusnak a *sziria* is, amely szintén a zsidót akarta kifejezni — szinte érthetetlenül. Mert az ókori zsidók nem laktak sem *Sziriában*, sem *Assziriában* s amíg országot, államot alkottak Palesztinában, mindig hareot, néha élethalálhareot folytattak a *sziria*iak vagy akár az *assziri*ak ellen s a zsidót sziriaiva megenni éppen oly történelmi, föld- és néprajzi tájékozatlanság, mint a turánit iránival felecselni.

Kétes jóakarát és kétségtelen tudatlanság szülte a *kazár* elnevezést. Mikor Egan Ede, mint a Felvidék kormánybiztosa a ruthének apostolaként lépett fel és minden lehetőet elkövetett a galíciai zsidó bevándorlás feltartóztatására, úgy tüntette fel az északkeletről bejövő zsidókat, mint egy egészen más fajt, amely nemcsak kulturára, hanem származásra nézve is merőben különbözik az alföldi vagy a dunántúli zsidóságtól, ezért *kazároknak* nevezte őket, mintha a honfoglalás történetében is említett, Dél-Oroszországban lakott kazároktól származnának. Egan megszorítását, jelentéskorlátozását nem sokára áttörte a közhasználat, nem annyira a népnyelv, mint az urinyelv, amely a maga gyonyolódó kedvében a legcivilizáltabb, a legmagyarosodottabb zsidót is megisztelte a *kazár* szóval. Az uri nyelvnek ez a passziója jutott kifejezésre a kurzusnak abban a *nagyszabásu, országos jelentőségű* eselekedetében, amellyel a fővárosnak egyik zsidólakta utcájáról és az utca házáiról levette a *Petőfi*-jelzést és helyébe tette a *Kazár*-nevet, pedig annyi erővel bátran elkeresztelte volna a Terézvárosnak ez az utcáját: *Zsidó-uccanak*.

A zsidó szépnevek bizonyára még nem zárukak le: a társadalmi irányok, a politikai áramlatok mindig újabbakat fognak felszínre vetni, annyival inkább, mivel az u. n. szépnevekben is sok a csufolódo elem, úgy hogy a szépnevek hamar átcsapnak a csufnevek, a gúnyszók közé s abban a csoportban élnek tovább. A zsidók eközben arra a meggyőződésre jutottak, hogy nevéknél akár csufra, akár szépre való változtatása nem sokat változtat rajtuk, ennél fogva mindinkább visszatérnek a magyar nyelvben meggyökeresedett, a magyar nép ajkán századok óta élő, immár történelmi patinás szóhoz, a *zsidó*hoz. Patináját megadják a régi magyar bibliai históriák, amelyek közt *Farkas András* krónikája majdnem 400 évvel ezelőtt beszélt el párhuzamosan a *magyar* és *zsidó* nép történetét, de patináját még inkább megadja Károli Gáspár 350 éves bibliaja, amelyben Izrael fiai megszámlálhatatlan sokszor említettnek *zsidóknak* és amelyben Jónás próféta a hajósok kérdésére bátran vallja: *Zsidó vagyok én*. — Maradjunk tehát mi zsidók zsidónak, természetesen magyar zsidóknak, mint voltak azok a legjobbjaink, akiknek a kedvéért a magyar nemzet törvénybe iktatta az *emancipációt* és *recepciót*.

(Debrecen.)

Dr. Kardos Albert.

A gyermek

Aldott, kinek mosolya gyermekre esett,
A gyermek szent és a mosoly szelid:
Aldott, kinek keze gyermeket vezet,
Annak a szíve fényvel megtelik.

E fény él örökké, földön és magasban,
A ragyogó napban, boldog csillagokban

S visszalopakodik mindünk bensejébe,
Dobogó szívünkől a gyermek szívébe.

Ágoston Ernő.

Rabbiavatás

Lélekemelő ünnepély folyt le kedden, e hó 16-án, d. e. 11 órakor, a rabbiszeminárium kedves, meghitt templomában. Dr. Weisz Lajos móri rabbit hivatalosan rabbivá avatták a templomot megtöltő nagy közönség körében, melyben dr. Lederer Sándor hitközségi és dr. Mezey Ferenc vezérlebizottsági elnökön, valamint dr. Bánóczy József és Freund József vezérlebizottsági és dr. Kiss Arnold budai főrabbi, vezérlebizottsági tagokon kívül a budai és a kőbányai hitközségek előjárósági tagjai voltak láthatók. A móriak nagy küldöttséggel képviseltették magukat elnökök vezetésével. A „Hiszekegy” éneklése után a templomi énekkarral *Abrahamsohn* főkántor a 100. zsoltárt adta elő, mire dr. Fischer Gyula főrabbi, a vizsgálóbizottság elnöke, állott a jelölt elé és elmondta klasszikusan tömör és mély tudománnyal átitott avató beszédét.

Heti szakaszunk szentélyépítésről beszél — így kezdte a tudós főpap — Mózeszt szólítja fel benne Isten, hogy szentélyt építsen számára. Ugyanez a felszólítás fordul most Önhöz is, mikor hivatásának útján elakar indulni. Az a szentély, melynek felépítésén Ön fáradozni, közreműködni akar, Izrael közösségének szentélye, melynek megalapozását minden embernek kötelessége előmozdítani, különösen pedig a rabbié ez a feladat. Ilyen rabbivá akarjuk mi Önt ma avatni. A rabbi szó azt jelenti, hogy tanító, oktató, mester. Nagy, komoly cím, szent és világtörténeti elnevezés ez, melynél szebbet, díszesebbet nem ismer a nagy zsidó irodalom. Mózeszt nem „urnak” és nem „királynak” nevezték, hanem rabbinak. Hogy az ember rabbija, tanítója lehessen híveinek, ahhoz sokat kell tanulni és sokat tudni.

Itt talmudi elbeszélésekkel mutatta példáját a főrabbi, hogy milyen fontos a zsidó tanokkal való foglalkozás, mert minden magas eszmének és erkölcsnek forrását magában foglalja. Majd a következő midrással folytatta elmélkedéseit:

Három aranykoronáról beszél hetiszódránk. Aranykorona övezte az oltárt, aranya volt foglalva a szent asztal és aranykoszoru ékesítette a frigyládát, melyben a zsidó tanok eredetét tartalmazó kötéltáblák voltak. Az asztalt Dávid házának adta Isten; az oltár aranykoszorujára Áront tartotta méltónak, a frigyszekrényt nyitva áll mindenki számára, aki akar, szabadon meríthet belőle, bárki felővezheti magát a zsidó tudomány koszorujával. Irodalmunk tengerhez hasonló, melynek változásait, szeleinek járását, mélységének titkát kikutatni nehéz feladat, de mégis gyönyörűséget nyújtó. A tudomány minden ágát felöleli a zsidó irodalom, tehát a tudomány minden ágával foglalkozzék a rabbi.

Bő felsorolását nyújtotta e helyen az avató főpap azoknak a filozófiai, történeti és exegetikai munkáknak, amelyekkel zsidó papnak foglalkoznia kell. Majd különös lelkesedéssel kötötte szívére a jelöltnek a zsidóság egyéni tudományát, a biblia és a rabbinikus irodalomban való buvárdokást. „Mert — ugymond — a pap legyen filozófus, történettudós, világi tudós és orientalista, de elsősorban theologus legyen. Minden tudás diésérendő, de a zsidó tudás elengedhetetlen kellék.” A papi hivatásra vonatkozó általános utmutatások után szívből jövő, szerető szavakkal fordult dr. Weisz Lajos jelölthöz, tanácsokat, buzdításokat adott neki, diéső példákat állított eléje és biztosította, hogy ha ezeket a példákat követi és abban a szellemen fog működni, amelyet a rabbiaképző intézet falai közt egy évtized alatt alkalmat volt elsajátítani, szeretetből áradó tanításait hitközsége szívesen és megértéssel fogja fogadni. Így szolgálatot tehet majd a zsidóság eszméjének és elősegítheti a magyar ideálok megvalósítását hazánk üdvére és áldására.

Mély megilletődéssel hallgatta a jelölt és közönség e felemelő szavakat.

Az avatottnak, aki meghatottan válaszolt, dr. Blau Lajos, a teológiai főiskola nagynevű igazgatója, klasszikus héber és magyar beszéd kíséretében nyújtotta át a rabbidiplomát, megáldva működését a biblia kohanita áldásával. Blau igazgató beszédében hálával adózott a tan-

ügyi kormányknak és a felekezetnek azért a nemes és áldozatkész támogatásért, mellyel az intézetet válságos helyzetéből kimentették. A Hymnus éneklésével végződött a hangulatos ünnepély, mely az összegyűlt vendégekre mély benyomást tett.

Nem zárhatjuk e jelentésünket anélkül, hogy figyelmükbe ne ajánljuk a legszelebb köröknek, hogy a szent pályájukra készülő, szorgalmas rabbiszemináriumi tanulókat hathatósan istápolják.

Székely Sámuel

Egy érdemes és köztiszteletben álló öreg újságírótól veszünk fájdalmas bucsút e sorokkal. *Székely Sámuel* a régi nagy Magyarország egyik kiváló külpolitikai újságírója meghalt. Napokkal ezelőtt még itt járt közöttünk, élete utolsó hónapjait lázas munkálkodással töltötte el, serényen dolgozott emlékiratain, mintha érezte volna, hogy már nem sok ideje van hátra s állónak tartotta, hogy nemes és becsülettel szolgált pályafutása végére önmaga tegye a pontot. „*Egy újságíró emlékei*” címmel megírta és kiadta élete nagy riportját, azután kórházba vonult és meghalt. Hetven esztendőn át szolgált nemzetét újságírói tollával, éles szellemével s külpolitikai tudásával. Sokat járt külföldön és mindenkor a magyar ügy szolgálatában. Párisban, Londonban és Berlinben a magyar sajtó képviselőjeként, a legelőkelőbb faktoroknál szives és előzékeny fogadtatásra talált. Ő beszélhetett Carnottal és Ferenc Ferdinánddal, a cári Oroszország tekintélyes nagy diplomatáival, mert ő maga is diplomata erényekkel ékes újságíró volt. Nem egy külpolitikai riportja világszenzáció erejével hatott, így többek között az orosz-francia szövetség megkötésének a ténye, mely az ő megírása révén került a világ sajtóba, vagy a híres panama botrányval kapcsolatban Mohrenheim báró orosz nagykövet leleplezése. Egyszóval olyan újságíró volt, aki szeme, füle és lelkiismerete volt nemzetének és a magyar sajtónak egyaránt. És Székely Sámuel szegény somogy megyei zsidó szülők gyermeke, apja *Schwartzenberg* Dávid szűz község legszegényebb embere volt, de a fiát taníttatta és emberre nevelte s így lett belőle külpolitikai riporter, a legelőkelőbb rang az újságírás mesterségében. Székely Sámuel tehetséges volt, fáradhatatlan és becsületes. Ezért halt meg szegényen, magányosan egy kórházi ágyon. Kartársai tisztelettel kísérték utolsó útjára és meghajtották koporsója fölött a becsület gyászfátyolos lobogóját.

Utolsó hírlapírói ténye volt a könyv, amit „*Egy újságíró emlékei*” címmel írt életéről és pályafutásáról. A vaskos kötet itt fekszik előttünk, a betűkből még felénk csap a nyomdafesték szaga, de a szerző már ott fekszik az anyaföld ölében. Sokat dolgozott, most már pihenhet. Az ő élete sohasem volt az övé, hetven életesztendőjéből csak két hét jutott a maga törődésére, az utolsó két hét, mert betegem az ember nem törődhetik mással, csak önmagával, de ezalatt is készült az utolsó utra. Élete utolsó szakát megkeserítették: a nemzet hanyatlása, elszegényedése, az áldatlan felekezeti harcok és politikai botrányok.

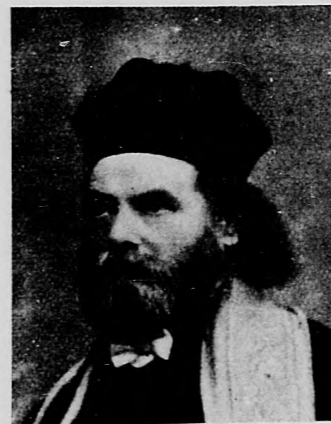
Végítiszteletén képviseltették magukat az újságíró egyesületek, a napilapok szerkesztőségei. *Hecsesi Simon* főrabbi bucsuztatta az érdemes halottat. Beszéde, amit e koporsó fölött mondott, komor és főszerű volt, lenyűgöző erejű, költői szárnyalású mondatai mély hatást váltottak ki a kivételes műveltségű gyászoló közönségből. A főrabbi klasszikus beszédében méltatta a közélet harcosát: az újságírót, Székely Sámuel a puritán jellemű embert. Utána *Szilágy János* a hírlapírói testületnek nevében bucsuzott megható melegséggel az elhunyt pályatánstól. Nem tudjuk elhallgatni ezuttal, hogy ez érdemes férfiú végítiszteletén fájdalmasan nekülöztük a zsidó hitközség képviselőjét s igen rossz hatást váltott ki a jelenvőkönél az a tény, hogy a hitközség elnöke, dr. Lederer Sándor, aki könnny volt a temetőben, közvetlenül Székely Sámuel temetése előtt hazament. Senki sem kívánhatja, hogy lélekbeli kényszer állítson valakit egy érdemes zsidó koporsója mellé, de a zsidó hitközség elnöki dísz kötelez valamire.

Peterdi Andor.

Friedmann Mór főkántor

A mult napokban, február 14-én, temetést végeztünk a kerepesi-úti temetőben. A végítisztelet után *Abrahamsohn* főkántor a sírok között andalgott és megállva megdicsőült *Friedmann* Mór főkántor sírkövénél, elolvasta annak felírását. Egyszerre odaintett minket és meglepetéssel mutatott e szavakra: „Született 1826 február 14-én.” Tehát épen aznap telt be az elhunyt kiváló Seliach-Zibbur születésének 100-ik évfordulója. Ki gondolt rá? És ki emlékezett erre a dátumra? Mi is csak a véletlen folytán szereztünk tudomást róla és hazamenet szenteltük a „porban alvó”-nak a megemlékezés kegyeletes szavait.

Pedig hogyan ünnepezték életében, hányan és hány-szor magasztalták, mennyi elismerésben volt része, mint hódoltak működésének! És most... Csak egy nemzedék mult el halála óta, össze-vissza 35 év — és már feledve. Így fest a földi halhatatlanság? Ennyi értéke van csak a földi diésőségnek? *Friedmann* azonban méltó arra, hogy föltámasszuk halottaiából és fölelevenítsük emlékét. Méltó

arra is, hogy templomi ünnepély keretében idézzük föl ezt. Mert ő volt dohány-utcai templomunk legelső főkántora; ő szervezte újjá az Istentiszteletet, szerencsés összhangba hozta a hagyományos melódiákat a kor kulturformáival; ő nevelte a templomlátogató biveket művelt izlésre és áhitatos eszöndre és vitte bele a lelkebe a komoly, vallásos tudatot, hogy Isten házába vannak, a Mindenható imáadásának szent helyén. És ebben a munkában sohasem járt el egyedül; mindig és mindenben kikérte dr. Meisel főrabbi tanácsát, utbaigazítását és jóváhagyását. Nagy mestere, nagyhírű példja volt: *Sulzer* Salamon, a bécsi főkántor, akinek művészi előadását tanulmányozta, mikor ő maga még a fűnhausenji templom kántora volt, de nem utánozta szolgálatosan, itélet nélkül; megkérdezte Meiselt, ki barátságába fogadta, jó lesz-e, megfelelő lesz-e.

Mintája lett *Friedmann* a hazai kántoroknak, mintája lett a dohány-utcai Istentisztelet a hazai hitközségeknek. Méltán, Mert *Friedmann* kivételes egyéniséget, nagy tudást, választékos izlést, szent hivatásától való áthatottságot, szárnyaló művészetet egyesített magában és ha a „*Sulchan*”-nál állt, a megtestesült ima volt. Lenyűgöző, szinte félelmetes hatást keltett imádkozásával. Harsogó hangja végig zugott a templomon és belefürödött a szívekbe és vitte azokat, mint egy titokzatos erő, le, a töredelem mélységeibe, föl, az Isten után vágyó ihlet magasaira. *Liszt* Ferenc egy ízben végighallgatta *Friedmann* péntekesti funkcióját és csak ennyit mondott: „*Most halottam egy embert Istenhez beszélni.*” Valóban, hallani kellett őt; leírni ige nehéz. S'má Jiszróelja úgy hangzott, mintha Mózes mondana; ha kihirdette Rós-chodes Elul-t, e szavak a megtérés és magabaszállás erejével hatottak. Tóraolvasása ünnepkor a Sínai hegyet varázsolta elő, a Purim este a Megilla előadása alatt átéltek perzsa őseink szenvedéseit, félelmét és boldogságait.

Hogyan értékeik kortársai, erről hadd tanuskodjék emlékkövénék kettősnyelvű sirirata. A magyar rész így szól: „*Itt nyugszik Friedmann Mór, a zsinagógái ének mes-*

tere, a pesti izr. hitközségnek 33 éven át főkántora. Született 1826. február 14-én, meghalt 1891. augusztus 29-én. Áldás emlékére!”

A héber rész így hangzik: „*Itt nyugszik a nagy dalnok, Izrael melódiáinak művésze, az irodalmunkban otthonos Morénu horáv Mose Friedmann, hitközségünk főkántora. Hangja oroszlánhang volt, ha szólt, megremegette belé a templom pillérei, szája szavának hódolt egész népe, imájában egyesült áhitat, tudomány és szent dallam és éneke új korszak volt telve az ő szellemmel, magával ragadva a hallgatók szívet. Elköltözött szombat napján, Ab 26-án 5651-ben, 66 éves korában. Ezt az emlékkövet emelte a hitközség előjárósága, hogy szolgáljon tanuságot arról, hogy 33 évig szolgálta testvéreit a Szentélyben. Ő jaj, a vesztesség fölött. Nyugodjék békében, lelke lakozzék az örökélet honában.*”

Semináriumi deákkoromban énektanárom volt és mikor 1887. május 26-án első papi állásomat elfoglaltam, életem e nevezetes napjának emlékére arcképével ajándékozott meg, ékesítve azt markánsvonású dedikációval: „*Baráti tisztelet jeléül, Friedmann.*” Mikor átnyújtotta nekem, e szavakat mondta: „*Sie werden mich gewiss nicht vergessen.*” Nem is felejtettem el. Bármely kántorral, ha összekerültem, *Friedmann*ról szóltam neki és őt állítottam föl követendő példaként.

Hűségesen őrzöm fotográfiáját, mélységes kegyelettel emlékét, melyet ezuttal szereettel újítok föl, áldást mondva nevére.

Dr. Fischer Gyula főrabbi.

Amiért Adorján altábornagy gratulált Spira Salamon rabbinak

A 10. honvédek ezrednapján történt. A zsidóvallású tisztok és a legénység is képviselve volt az ezrednapot rendező bizottságban, a többi egyházak papjai mellett, a zsidó felekezeti pap is elmondotta a szónoklatát az ezrednap hatalmas közönsége előtt. Talán a véletlen, hogy hosszú idő óta ismét ott volt a közel négy száz miskolci hősi halott egyházának képviselője. Ott volt és a zsidóvallású magyar honvédek nevében megemlékezett a 10-ik honvéddyalozogzred sok száz hősi halottjáról.

Az ezred zsidóvallású tisztjei és legénysége, azok kegyelete szólított ide. Bajtársi gyászuk szólal meg az ajakamon, amidőn köszöntöm a megdicsőültek szellemét. A zsidó hősök egyrésze ott alussza álmát városunk határában, számosan távol idegenben. Felhangzott a haza hívó szózata, lángot fogtak a lelkek, egy hősiesség nemzet táborba szállt, felesapott a hazafiság szent heve, vitte őket a magyar érzés ereje, ott ahol száguldott a véres háboru fergege. Szellemük világítson nekünk, hogy egyesítsen bennünket a hazafiság, testvériség ereje.

Többek között ezeket mondotta Spira Salamon dr. rabbi, hitszónok a 370 miskolci zsidó hősi halott egyházának, felekezetének a képviselője és könny esillogott a komor katonák, az ezrednapot ülő civil bajtársak szemében. Lehet, hogy egy igaztalanul üldözött felekezet hazafiúi érzési megsértése miatti lelkiismereti hullám tarajzott fel a lelkek tengerének a hullámán, ez ezrednap résztvevő sokasága eljénzésben tört ki. És *Nemesség Adorján altábornagy, a tízes honvédek volt parancsnoka odalépett a rabbihoz és gratulált neki.* Majd sorban odajárultak a törzsisztek, köztük *Szabó Sándor* ezredes és sokan mások és meleg készorítással fejezték ki meghatottságukat, rokonérzésüket a zsidó hősi halottak napja iránt...

Az ezrednap bankettjén visszavarázslódott a nagy idők emléke. Ott voltak, joguk szerint egyecsek egyenruhában, és a zsidó tisztok közül is sokan polgári ruhában. Nem is volt olyan nehéz megint szívbéli igazi bajtársaknak lenniük azoknak a zsidó és nemzsidó tiszteknek, akik a háboruban olyan jól megfértek egymás mellett.

Dr. Soltész Imre.

Az O. M. I. K. E. menza kasrusza

Egyik zsidó laptársunk szavát tett az OMIKE diákmenzáján észlelt bizonyos olyan jelenségeket, amelyek vallási szempontból feltétlenül kifogás alá eshetnének — amennyiben tényleg megtörténtek. Mi teljesen át vagyunk hatva azoktól a nemes és szentséges feladatoktól, melyeket a kiválóan vezetett egyesület diákmenzája maga előtűzött és amely feladatokat igazán elismerésre méltó eredményel, buzgósággal és lelkesedéssel be is tölt. Nem gáncsolni és nem nehézségeket támasztani a célnak, amikor mi is szavát tesszük a kérdést, sőt ellenkezőleg, a magunk részéről hozzá akarunk járulni az igazság megállapításához és az alapítlan mende-mondák eloszlatásához.

Az OMIKE vezetősége helyreigazító sorokban tiltakozik a lap ama közlése ellen, mintha a menza a kalap nélküli étkezés kötelezővé volna téve, és hogy az étkezés előtti kézmosás lehetősége nem volna megadva. Minden tekintetben csak megerősíthetjük a menza vezetőségének és nyilatkozatát. Magunknak is alkalmunk volt meggyőződni róla, hogy a fentiek tekintetében a zsidó vallás legszigorúbb követelményeinek is eleget tesznek és semmi kifogás és tekintetben fel nem merülhet.

Annyit mi is hallottunk és utána járva, erről meg is győződünk, hogy a konyha vezetősége a beszerzésnél nem mindig volt tekintettel a megbízható koperságra, husneműket, füstölhust nem a hitközség felügyelete alatt álló cégekől szerzett be — legutóbb is. De most e tekintetben is megváltozott a helyzet, a konyha is megfelel a kaszusz követelményének — bár a nem elég megbízható — jobban mondva félreírnék vélelmezendő husneműek használatának becsüsterése után az edényeket is ki kellett volna cserélni. Ezt azonban nem tették, mert erre nincsen pénz. Kár. Meg vagyunk róla győződve, hogy erre a célra a legrovidebb idő alatt lehetett volna néhány lelkes vallásos zsidótól megfelelő összeget kapni.

Talán az OMIKE nagyrabecsült vezetősége ennek is szerét ejtheti és megnyugtató nyilatkozattal fog szolgálni, — aminek mi örvendően legjobban.

Valami egészen furcsa

A székesfehérvári legdiszesebb termében, mint az emberiség legnagyobbjainak megszemélyesítőit, Solon, Homer stb. mellé mint népvézerek: Mózes, mint isteni költőt: Dávid királyt állították oda.

Ugy tudom, hogy még ma is (?) ott van a váci-utcai díszterem hőszei között Mózes és Dávid karrarai márványszobra.

Viszont az izr. templomkörzetek dísztermében Léderer Sándor szobra díszel.

Furcsa! Nagyon furcsa...

*

„Szobor vagyok, — de fáj minden tagom.“ Ez a költői íge jut eszünkbe arra a hirre, hogy a páva-utcai templomkörzet után most már a Bethlen-téri templomkörzetben felállították dr. Léderer Sándor, a pesti izr. hitközség fardhatatlan elnökének a szobrát. Ő az első a nagy multal rendelkező pesti hitközség kimagasló egyéniségei között, aki méltónak találattott arra, hogy szobrot, sőt szobrokat kapjon, — sőt kapja azokat már életében. Rajongói már életében gondoskodni kívánnak róla, hogy emléke ki ne vesszen a kései utódok körében sem. Ehhez ugy látszik — egyéb emléket fenntartó tényezők hiányában — szobrokra van szükség. Léderer érdemei nagyobbak Mózes érdemeinél is, mert hiszen Mózesnek nem állí-

tott még szobrot a zsidóság. Bizonyára igazuk van a rabbi uraknak. Hiszen a Bethlen-téri siketnéma intézet templomából körzeti templomot csinált az elnök ur. Ez csak elég nagy érdem. Hol vannak e mögött azok a régi elnökök, akik csak a Dohány-utcai templomot meg a Rombach-utcai templomot, Kazinczy-utcai templomot tudták megteremteni a pesti zsidóságnak! És most majd jönnek sorba a többi templomkörzetek a maguk szobraikkal. És történi mindez a *sulchan aruch* alapján, a vallási „mélyítés“ jegyében, a biblia szellemében, amely a zsidók körében mindenemü képet, szobrot vallási téren szigorúan perhorreskál. De a felekezeti alapon álló és konzervatív allűrökben utazó hitközség a maga elvűségében ezt is megengedhetőknek találja. „Erre a köre fogom felépíteni az én egyházamat“ — mondja Léderer szabadon Krisztus után, a kő alatt nem Péter apostolt, hanem szerényen a saját szobrát értve. És csak épüljenek a szobrok. Emelkedjenek a köoszlopok. Legalább senki sem mondhatja majd über 120 Jahr, hogy a pesti hitközségben a zsidósága *kő kövön* nem maradt. Mert a kövek itt maradnak, de fáj minden tagjuk, mert a szellem hiányzik belőlük. Egy új Ezekiel prófétának kell majd eljönnie, aki a kövekbe szellemet és életet fog lehelni.

Folytassuk?... Felesleges. Majd folytatják a templomkörzetek...

Csongrádon szigorú hatósági ukáz jelent meg, amely szerint öt napi dúttyit kaphat, aki a zsidó templomokban dúló destruktív szokás szerint feltett kalappal jelenik meg a nyilvános szórakozó helyeken.

Nagyon helyes ez a hatósági szigor ilyen főbenjáró ügyekben. Csak az kívánatos még, hogy *némi* hatósági figyelem kiterjedjen azokra is, akik a csongrádi nyilvános szórakozó helyeken egyéb *apró* kihágást kövnek el, mint például a táncolók közé bombát hajítottak. Mert az még kétséges, hogy a bombavetők ez alkalommal feltették-e kalapjukat vagy sem, de hogy ezek az urak eddig egy napi dúttyit sem kaptak, az — egészen bizonyos.

A jó tanács sokat ér. A pesti izr. hitközség tanári karának száz tagu küldöttsége megjelent Glücksthal Samu hitközségi oktatásügyi előljárója előtt, hogy sérelmes és szármalmas helyzetének orvoslását kérje.

Az előljáró hidegen fogadta a küldöttséget és méltatlankodásának frappáns kifejezést adott:

— Uraim! Önök másfél millió (napi 50.000 korona, a szerk.) fizetéssel elégedetlenek?!... Mit szólnak akkor a tönkrement tőzsdés, aki kénytelen a negyedik emeletről leugrani!...

Komoly aggodalom. Newyork államban szigorúan büntetik azokat a kereskedőket, akik a „kóser“ jelzőt cégtáblájukon alkalmazzák, de valóságban a rituálékat be nem tartják. Ezt a törvényt most kiterjesztik az Unió valamennyi államára is. Ha ugyanezt a törvényt Budapestre is kiterjesztették, komoly az aggodalmunk, hogy a büntetettek befogadására kevés lenne a meglévő fogház.

Felhívás!

Kelmét legolcsóbban és legszebben fest és tisztít e lapra hivatkozóknak 20% engedménnyel

Türkisch Lajos

kelmefestő és vegytisztító
Budapest, VIII., Vas u. 19.

Zsidó szertartási cikkek

templomi aranyhimzések, héber, magyar és német nyelvű zsidó irodalmi könyvek nagy raktára.
Olcsó árak, előzékeny kiszolgálás!

Neumann Benő könyvkereskedése
Budapest, VI., Király ucca 8. sz.

Február hónap krónikája

1855 február 2-án született Kismartonban dr. Hirsch Hildesheimer, a berlini rabbiszeminárium tudós tanára, a „Jüdische Presse“ szerkesztője.

1810 február 3-án született Ludwig August Frankl. (Meggalt 1893 március 12.)

1842 február 4-én született Koppenhágában Brandes György, az ismert kiritus és essayista. Számos munkát írt. Így: Lord Beaconsfield (1879), mely magyarul is megjelent, Lassale (1881), stb.

1868 február 8-án született Londonban Lionel, Walter Rothschild. Politikus, ki zsidó közügyekben is élénken részt vesz. Természettudató, főleg zoológus, ki több, a zoológia körébe tartozó művel írt. Tringben zoológiai múzeumot alapított és azt maga tartja fenn. — Hozzá intézték 1917-ben a Balfour-deklarációt.

1878 február 8-án született Bécsben Martin Buber, a kiváló zsidó író.

1880 február 10-én halt meg Adolphe Crémieux, politikus és jogász, az „Alliance Israélite Universelle“ alapítója.

1865 február 19-én Mielnicában (Galicia) született — a nemrég elhunyt — Alexander Marmorek; biológus és bakteriológus. A Pasteur-intézet osztályvezetője Párisban. A vérnérgezés elleni szérum feltalálója. A háboru alatt Temesváron teljesített szolgálatot és az ottani zsidó életben tevékeny részt vett.

1677 február 21-én halt meg Schweinungenben Baruch Spinoza, a világhírű filozófus.

Mózes születésének és halálának évfordulója Ádár hó 7-én.

Eljegyzés. Dr. Lefkovic Imre orvos eljegyezte Szántó Mancit, Szántó Simon textilkereskedő leányát Budapesten. (Minden külön értesítés helyett.)

Jubiläum. Vas Armin, az Anglo Danubian Lloyd Általános Biztosító Rt. aligazgatója szakmai működésének 25 éves jubileuma alkalmából dománó Dormandy Géza igazgató-sági tag a legnagyobb elismeréssel méltatta a jubiléumnak az intézet magyarországi üzetének felvirágoztatása körüli érdemeit.

Az aut. orth. hitközség felügyelete alatt Weisz Mór (Dob-utca 22) eddig súlyosan nélkülözött, a rituáléknak megfelelő keksz- és teasüteményt, továbbá kétszersültet gyárt. Megemlítjük, hogy a tápszerek minősége elsőrangú és ára ugyanaz, mint az egyéb forgalomban lévőké.

A budapesti aut. orth. Chevra Kadisa f. hó 21-én, vasárnap, 3 órakor tartja meg rendes évi közgyűlését.

A budai zsidó asszonyok tea-délutánja. Dr. Szemere Samuné, a budai izr. hitközség képviselőtestületének tagja, kezdeményezésére a budai zsidó asszonyok tea-délután rendeztek az Esplanade-szállóban, amelyen Székely Béla, a Keren Kajemeth főtitkára, tartott Palesztináról előadást. A jelenlévők nagy lelkesedéssel fogadták Székely Béla előadását és elhatározták, hogy a Keren Kajemeth célját fel fogják karolni.

A Mohácsi Izr. Nőegylet február hó 7-én tartotta meg évi rendes közgyűlését, amelyen egyhangú lelkesedéssel a következők választották meg: Elnök: Wolf Zsigmondné, al-elnök: dr. Kaufmann Józsefné, Rosenthal Ernőné, pénztáros: Káldor Oszkárné, titkár: dr. Schwarz Béla, jegyző: Székely Lajosné, választmány: Bader Lipótné, Breuer Pálné, Ehrenfeld Antalné, Fischhof Lajosné, ifj. Fischhof Lajosné, dr. Fleisch Arminné, Halász Lászlóné, Handler Lajosné, dr. Herrman Manóné, Krausz Viktorné, Ladiszlauz Viktorné, Mauthner Sománé, Molnár Józsefné, Paunez Zsigmondné, Pólya Albinné, Rosenthal Lajosné, Rosenthal Lipótné, Rosenthal Nándorné.

Rosenthal Rezsóné, Szász Béláné, dr. Schwarz Béláné, Schwarz Gyuláné, Schwarz Mórné, Valentin Istvánné, dr. Vida Lajosné, Weiler Zoltánné. Pótagok: Hoffmann Kálmáné, Klein Miksáné, Alt Gyuláné, Verne Aladárné, Lusztig Pálné, Krausz Arminné.

Adomány. Kovács Ibolya (Kőbánya) 60.000 koronát küldött jótékony célra. A nemes adományt Sch. Gy. súlyosan nélkülözö, tönkrement kereskedőnek juttattuk, aki ezt hálásan köszöni.

A székesfehérvári Talmud Tóra-Egyesület február 6-án este az Árpád-filmszínházban igen nívós alkalomból rendezett. Rendkívül erős érdeklődés nyilvánult meg a bál iránt, amely a legvidámabb hangulatban a hajnali órákig tartott. Külön díszet illeti meg a rendezőseget az izlésesen és ötletesen megrendezett jelmezes felvonulásért.

A X. községkerület Baranya- és Tolnamegye községeiből álló testület f. hó 2-án Pécsen tartotta meg évi közgyűlését. Leicht Lajos alelnök megnyitotta az előljárási gyűlést. Kegyelettel emlékezett meg Mezei Mórról és az elhunyt pécsi elnökről. Justus Miksáról. Wallenstein Zoltán dr. magasszámnyalású imával nyitotta meg a gyűlést és az elnöki jelentés után dr. Gulyás József indítványozta, hogy kérelmek fel az Ouszágos Iroda alkalmas időben egy kongresszus egybehívására és ezt megelőzően új választási szabályzat dolgoztassék ki. Ezen indítványt dr. Fleisch Armin mohácsi fő-rabbi hosszabb beszédben pártolta a megtoldással, hogy az iroda iparkodjék a status quo ante-lapon álló hitközségeket is egyesíteni a kongresszusi szabályzatok alá, hivatkozva épp Pécs példájára, mely azelőtt szintén status quo ante volt és a mostani megváltozott viszonyok között nagyon időse-rűtlen, a politikai hatóságokhoz fordulni vitás ügyeinkben. Nagy lelkesedéssel elfogadták az indítványt. Utána a pécsi hitközségi alelnök ajánlatára jános Engel József volt hitközségi elnök egyhanguan kerületi elnökké választották meg. Az új elnök remek beszédben adott programot jövő működéséről, a zsidóság fontos feladatairól és a töle megszokott tapintattal vezette a gyűlést. Az elnök az egész társaságot délután megvendégelte, ahol dr. Fleisch Armin rabbi ékes szavakban esetelte a házúr érdemeit a kultúra, a haza és a felekezeti szolgálatában.

A „Zsidó Szemle“ előadásorozatai. Január 24-én tartotta meg a „Zsidó Szemle“ zsufolóság megtelt nagy előad-teremben dr. Ungár Béla, a „Zsidó Szemle“ főszerkesztője „Nemzet, faj vagy vallás“ címen előadását. A tudományos alapon felépített, nagy koncepciójú és a megjelent fényes közönség érdeklődését mindvégig lebilincselő értekezés általános tetszés fogadta. — Január 31-én Beregi Armin mérnök, a budapesti Palesztinahivatal vezetője, tartotta nagyszabású előadását Palesztina fejlődéséről. — Február 7-én Wittmann Ferenc olvasott fel Solem Alajchemről, a nagy zsidó humoristáról.

Purimbál Kispesztben. A kispesti zsidó ifjak a Kispesti Izr. Jótékonyegylettel karöltve e hó 27-én a Magyar Király-szálló dísztermében purimbált rendeznek. A rendezőség, melynek élén Herskovics József, a zsidó ifjak elnöke és dr. Rosenfeld Mátyás, a jótékonyegylet elnöke áll, fáradságot nem kímélve, szorgalmasan dolgozik a fényesnek ígérkező nemes-celu est érdekében.

Hitközségi választás Aszódon. Rabbi Juda Oszád szülő-városában (megh. 5626) nagy ügybuzgalommal láttak hozzá a három évre szóló új ciklusra a világi vezetőség megválasztásához. A kora délelőtti órákban már nagy csoportokban gyülekeztek a hívek és lepték el a hitközség székházának tá-jékát. Este 8 órakor hirdette ki Lövy Manó választási elnök az eredményt. Elnökké az őszinte szeretetből fakadó, igaz lelkesedéssel újból a minden felekezeti ügy iránt melegen érdeklődő és érte sok áldozatot hozó Reiner Józsefet választották meg. Régi és lelkes gárdájából a legtöbb újból megválasztott, de bekerült a képviselőtestületbe néhány új tag is, kik szintén át vannak hatva komoly vallásos szellemtől. A névsor a következő: Reiner József elnök, Dénes Márton, Engländer Dezső, dr. Faludi Sándor, Fazekas József, dr. Gál Adolf (új), Hermann József, Hausfart Mihály (új), Darvas Ignác (új), Lövy Manó, Lengyel Abraham, Lövy Jakab, László Antal (új), dr. Rendes Dezső (új), Vas Mór, Vas József (új), Weiner Dávid.

A budai izr. hitközség kultur- és társadalmi szakosztálya 1926. február hó 28-án kezdi meg a Budai Vigadóban előadás-

sorozatát. Az első előadás műsora: 1. Elnöki megnyitó. 2. Dr. Weisz Miksa, a Ferenc József rabbiképzőintézet tanára előadása „A régi zsidó községi élet”-ről. 3. Setét György hegedűművész előadása. 4. Kormos Margit, a Magyar Színház művésznöje szavalata. 5. Radó Lilly hangversenyekeskedő előadása.

Megtalálták Saul király mellvértjét és sisakját. Gilboa hegység körül folyt le a szomorú ütközet, amelyben a filiszteusok döntő győzelmet arattak a zsidó sereg fölött, emiatt Saul király saját kezével véget vetett életének. A csata után a filiszteusok átkutatták a holttesteket és az elesettek között megtalálták Saul királyt is, akinek mellvértjét és fegyverzetét Astaroth istenasszony emlékére épített templomába vitték megőrzés végett. Jeruzsálemi tudósítónk hírül adja, hogy kutatók ezt a templomot fellelték. Egyelőre nyolc oszlopot sikerült felszínre hozni, amelynek egyikén érintetlenül Saul király mellvértje és sisakja függ. A philadelphiai múzeum további ásatások céljaira 50.000 dollárt bocsátott a kutatók rendelkezésére.

Talmud-tóra előadás Budán. A budai hitközség lágmányosi körzetében élénk és pezsgő élet indult meg. A hitélet alapját és érdeklődést e körzetben megvetette és ápolta nagy erkölcsi és anyagi áldozatokkal Kramer Adolf, e körzet sok éven át volt vezetője. A kulturélet vezetésére sikerült megnyerni e tisztségre predesztinált Strausz Adolf tudós orientoalístát, a körzet buzgó tagját. F. hó 14-én az esteli ima keretében megtartották az első kultürestét. Dr. Schwarcz Benjamin tudós rabbi volt az előadó, ki a töle megszokott ékes beszéd, eszmékben gazdag, erkölcsi hatásában a közönséget magával ragadó szép előadásban ismertette a zsidó prófétákat, azoknak isteni küldetését, önzetlenségét, halált megvető önfeláldozását az isteni eszméért, az erkölcsi igazság diadaláért. Szanditz Ernő körzeti elnökkel jelen volt a körzet színeje, kik élvezettel hallgatták a tanulságos előadást és akik nevében Strausz Adolf tanár, a kulturbizottság elnöke, lendületes szavakkal mondott köszönetet az élvezetes és épületes előadásért.

Chevrá Kadisa-ünnepély. Csütörtökön, e hó 11-én, esti 5 órakor tartotta meg a pesti Chevrá a szokásos évi ünnepet a Jóm-kippur kótán istentisztelettel kapcsolatban a Rombach-utcai templomban. Feldmann Mózes rabbi szép beszéd keretében méltatta a Chevrá nagyarányú emberszerető munkásságát és buzdította a híveket e munkásság lelkes támogatására. Az imádságos részt áhitatot keltő melegséggel Abrahamson Emánuel főkéntör végezte, akít a jól iskolázott templomi énekkar kísért előadásában.

A Pesti Izr. Hitközség Wesselényi-utcai polgári fiúiskolája vasárnap délelőtt 10 órakor „Pályaválasztás” programmal szülői értekezletet tartott. Több, mint 200 szülő jelent meg, nola a két negyedik osztály — náluk aktuális a kérdés — csak 90 tanuló számlál. Mindenkit rendkívül érdekelt az értékesnél értékesebb előadás. Erre vall a harmadfél órai feszült figyelem. Nem volt taps, nem hangzott el éljenzés, mert senki sem akarta profanizálni a nagyszerű benyomást. Stern Ábrahám, az immár ősz, de tetterőben fiatal lelku igazgató, nyitotta meg az értekezletet. Rámutatott a változott körülményekre: a magyar nemzet válságos helyzetére és a zsidó felekezet súlyos gazdasági állapotára, melyek fokozottabb mértékben óvatosságra és nagy körültekintésre kell, hogy bírják a szülőket gyermekeik pályaválasztásánál. Az idő rátermettséget kíván és munkakedvet. Meg kell vizsgálni, mit kíván a gazdasági élet és meg kell hallgatni, mit ambicionál a gyermek. „Irányító elvek szülői részére iskolánkat elhagyó növendékeink további nevelésére” címen dr. Bernáth Miklós tanár tartott előadást. Három helyet jelölt meg, mint amelyek hatásával vannak a gyermek nevelésére: a szülői ház, az iskola és a tágabb értelemben vett ucca. Felhívja a szülők figyelmét, hogy ne hunyjanak szemet és ne kicsinyeljék le ez utóbbinak hatását a gyermeklélekre. Utána dr. Hermánné, dr. Czinner Alice orvos „Pályaválasztás szempontjából a rátermettség kérdése” című előadásában rávilágít négy tényezőnek összműködésére, mely helyesen oldja meg a pályaválasztás kérdését: a gyermek, a szülő, az iskola és a pszicho-technikai vizsgálat eredménye. Dr. Naményi Ernő, az Orsz. Iparegyesület igazgatója, az ipar és kereskedelem helyzetét vázolta. Érdekes tanácsa, hogy ne arra az ipari pályára adjuk gyermekeinket, ahol tanonchiány van, mert ez csak azt bizonyítja, hogy az az iparág nem életképes. Székely Lajos B-listás kereske-

delmi igazgató a tanulmányukat kereskedelmi iskolában tovább folytatni akaró szüleit nagy óvatosságra inti. Székely Bertalan gyárigazgató (volt Mikéfe-növendék és Stern Ábrahám volt tanítványa) hozzászólásában igen értékes érveket és külföldi példákat hozott fel az ipari pálya mellett.

Az amerikai rideg szellem egyetlen ideálja: a gyermek, amely előtt még a business-lobogót is bevonja. A lágyfűrtü gyermekfej a money-ember szívét is megnyitja. Valóban pompás látvány a jólápol, selymes fényű gyermekfej. A gondos szülő a szaktekintélyek által elismert „Elida-Shampoo”-val ápolja gyermekének haját, mivel csak ezzel veheti eljét a későbbi hajhullás és kopaszsgnak.

Zsidó sakkhajnoknő. Kalmár Wolf Paula, a „Hakoah” sakkosztályának tagja, Ausztria jelenlegi bajnoknője, a bécsi nemzetközi sakkverseny első díját nyerte.

Pápai kitüntetés egy zsidó hitközségi elöljárónak. *Mai-áth* gróf erdélyi püspök jogtanácsosát, dr. *Deményt*, ámbár zsidó, sőt hitközségi elöljáró, annyira becsüli, hogy részére pápai érdemrendet eszközölt ki. Dr. Demény, ki a püspök kíséretében Rómában járt, személyesen mondott köszönetet a pápának a kitüntetésért. Néhány nap előtt a jogtanácsos a püspök utján megkapta a pápa fényképét, melyet az egyházfő áldása kíséretében küldött neki.

Költő és a bíróság. A weddingi bíróság esekély egy évi fogházra ítélte *Stenzel* Abraham zsidó költőt, mert utlevél és tartózkodási engedély nélkül lakott Berlinben. Az ítélet indoklása egyebek között ékként okoskodik: *a vádlott költőnek mondja magát, ami súlyosító körülmény, mert ezen improduktív művészet képviselőiből tulajdonul sokan vannak Németországban.* Ez a meglepő bölcsesség hosszabb cikk írására inspirálta a „Berliner Tagblatt” egyik íeles munkatársát, aki szellemesen ígyzi meg: e szerint az ember mint szellemi lény a törvény előtt gyanus, sőt súlyosító körülmény, *viszont szellemi értékek szabályos passzus és tartózkodási engedély nélkül* — így látszik — *nem értékek.* Stenzel ítéletét a másodfoku bíróság 3 hónapi fogházra szállította le, harmadfokon pedig egy havi szabadságvesztés büntetést kapott. Remélhetőleg az indoklás egyes megállapításainak elhagyásával.

Raab Andor a Kuria előtt. A magyar zsidóság még élénken emlékezik *Szász* Zoltán perére és dr. *Miskolczy* Ágoston kir. ügyésznek ez alkalommal tartott vádbeszédére, amely a napisajtóban a legnagyobb feltűnést keltette. Dr. Miskolczyt e beszédeért a szabadelvű lapok részéről természetesen heves támadások érték, amiből számos újabb sajtóper keletkezett. *Raab* Andor is kérelmezte *Szász* Zoltán Miskolczy vádbeszéde fölött nagy publicisztikai érdemeit és éles kritikát gyakorolt. Az ügyészség e cikkért büntető feldicsérese és dr. Miskolczy megrágalmazása címen vádat emelt *Raab* Andor ellen, akit 1922-ben a törvényszék *Seszták*-tanácsa egy havi fogházra ítélte. A tárgyaláson *Miskolczy* dr. tagadta azt, hogy ő a napilapokban közölt és a vádlott által kifogásolt antiszemita részeket elmondta volna. A törvényszék ezzel szemben a védelem tanút nem hallgatta meg, mire a vádlott és védője, dr. *Gál* Jenő elálltak a további védekezéstől. Fellebbezés folytán az ügy a budapesti ítéletáblához került, amely elrendelte a védelem által bejelentett *Bakos* Ákosnak, az Est-lapok törvényszéki riporterének kihallgatását. Bakos vallomása alapján a Tábla megállapította, hogy az ügyész *beszéde „félreértésekre alkalmas”* volt s ezért a fogházbüntetést 15 millió koronára változtatta át. Február 4-én tárgyalta az ügyet a Kuria Ráth-tanácsa, amely *Raab* Andort a *büntető feldicsérese alól felmentette, de megállapította, hogy Miskolczyt alaptalanul vádolta antiszemitizmussal s ezért 8 millió koronára ítélte.*

Harc a zsidó egyetemi tanár körül. A darmstadtí műegyetem újonnan felállított bölcsészeti katedráját dr. *Julius Goldstein* kapta, ki évekken át magántanára, majd rendkívüli tanára volt a főiskolának. Dr. Goldstein az objektív *idealizmus* képviselője s bizonyos mértékben Lotze és Eucken követője, tudományos irodalmi működése igen élénk és előadásai látogatottak. E kinevezés miatt háboru tört ki a kormány és az egyetem között. Az egyetem nehezményezi, hogy a jelöltjeinek mellőzésével a úistáján nem is szereplő dr. Goldstein kapta a katedrát. *Ezért a főiskola ünnepelt a rektoravatósi ünnepélyt is, mely tudvalegőleg a kormány képviselőjének jelenlétében folyt le.* Természetesen ez az egész háborúság szintén az *antiszemita áramlatnak tudható be, melynek magában a főiskola tanári karának kebelében sok háve van.*

HUMOR

Világpolitikai tájékoztató

(Fajvédő ésszel)

Genf, ez a nemzetközi zsidó város, javában készül a leszerelési konferenciára. A konferencia sikere attól függ, hogy a zsidók venni akarnak-e, vagy eladni. Mert ha a zsidók venni akarnak fegyvereket, akkor az államok fegyvereiket eladják a zsidóknak s kész a leszerelés.

*

A külföldre menekült olaszok a hazai diktatura megbuktatására lapot indítanak Franciaországban, ebben a nemzetközi zsidó államban, a lap élén Garibaldi neve fog szerepelni. Persze nyilvánvaló, hogy Garibaldi zsidó, Türr Pista is zsidó, a lapokat általában be kellene tiltani, meg a könyveket is s általában a nyomtatott betűt, a nyomtatással baj van, biztos, hogy az a Gutenberg zsidó volt s tulajdonképpen Gutbergernek hívták.

*

Franciaországban Doumer pénzügyminiszter adójavaslatai okoznak komplikációkat. Az állami terheket fogyasztási adók formájában a szegény nép vállaira akarja rakni a miniszter. Megadóztatják a kávé, a teát, a cukrot, a dohányt, a szövetet stb. Ebben a dologban is benne van a zsidók keze, aki megvesztegették a pénzügyminisztert, mert a tervezet szerint sem a retek, sem a fokhagyma, sem a liba, sem a macesz és a kindli nem esik fogyasztási adó alá.

*

Kínában a belső harcok szünetelnek s még mindig szelensévesáiroáltak s az egész készletet az európai piacra dobják. Itt tehát szeles idő várható, helyenként viharokkal és csapadékkal, ami alatt persze képenesapadékok is értendők.

*

A nemzetközi zsidó szolidaritás aknamunkája általában véve türethetetlen. Két zsidó a kávéházban alszás közben összeeszegett és pofozkodni kezdtek. Nyilvánvaló, hogy csupán a világ derék és becsületes „keresztény-nemzeti” nemzeteit akarták megtevesztetni s azt a hamis látszatot kelteni, mintha nem lenne zsidó fajsolidaritás. — mert utóbb még sem bírták az aljas képmutatást: kibékültek s tovább alsóztak, mintha mi sem történt volna.

Breitbart-anekdota

Egy tavaszi reggel Breitbart, a híres erőművész, kilovagolt a bécsi Praterbe. Egyszerre kétségbeejtő segélykiáltást hallott. A hangok irányába vágatott és rémes látvány tárult szeméi elé: két megbokrosodott ló örült iramban száguldott egy kocsival, amelyben egy hölgy ült. A kocsis nem tudta a lovakat megfékezni. Breitbart a lovak után vágatott, megkapta a gyeploszárat és egyetlen rántással megállásra kényszerítette azokat.

A kocsiban ülő hölgy, amikor valamelyest magához tért, köszönetet szeretett volna mondani bátor életmentőjének, de az már eltűnt.

Másnap a napilapok utján kutatót megmentője után. Breitbart azonban, aki szerényen megelégedett azzal, hogy jót tett, nem jelentkezett a kitűzött jutalomért.

Néhány héttel később a napilapok hírül hozták, hogy megmentő egy S. nevű artista, aki a bátor életmentésért kitüntetését kapott. Breitbartot bosszantotta ez és feljelentette az életmentőt a rendőrségen. Erre létesített a megmentett hölgyet, akit Breitbart jelenlétében kihallgattak, azonban nem tudott visszaemlékezni megmentőjére. A kitüntetett artista viszont fentartotta állítását, Erre Breitbart az igazság felderítése érdekében azt ajánlotta, hogy vadítsanak meg két lovat és aki kettőjük közül meg tudja azokat fékezni, az az igazi életmentő.

Breitbart bizonyítás iránti előterjesztésétől megszeppen az életmentő és bevallotta bűnét.

Miért épített Léederer Sándor templomokat?

A pesti izr. hitközség alkalmazottai — bárha a jó békevégekben is igen szükös fizetésük volt — ma valóság-gal nélkülöznek, cheznek. A minap, miután végighallgattam egyik alkalmazott panaszát, megjegyeztem, hogy jobban tenné az elnökség, ha a templomok felépítéséhez szükséges összegeket a rettenetes nyomor enyhítése és fizetések rendezésére használná fel.

— Isten ments! — mondja az alkalmazott — kevés a meglévő templom. Még több kell. Nagyon sok templomban kell imádkozni Léederer Sándor elnöknek, *hogy kienegszelést nyerjen azért a sok véteért is, amit velünk alkalmazottakkal szemben elkövet...*

Jécer Tov látogatása Budapesten

Jécer Tov (a jó szellem) és Jécer Horó (a rossz szellem) vita nélkül felosztották egymás között, hogy kinek mi tartozik a birodalmába, csak a templomokon akadtak fenn. Mindketten igényt tartottak azokra. Per lett belőle. Az égi ítélőszék Jécer Tovnak ítélte oda a templomokat és megtiltotta Jécer Horónak, hogy azok küszöbét átléphesse.

Jécer Tov azóta beutazza az egész világot és minden istentiszteleten megjelenik a templomokban.

A múlt héten Jécer Tov Budapestre érkezett és amint belép a Dohány-utcai templomba, az első porsorban megpillantja Jécer Horót.

— Mit keresel itt az én birodalmamban?

— Tévedsz. — felel nyugodt mosollyal Jécer Horó — ahol imádkoznak, az a te birodalmad, de ahol beszélgetnek, az az enyém...

Jécer Tov — mivel a legtöbb templomban Jécer Horót ott találta, — szomorúan tovább utazott...

A chelmi purim

Chelm ugyanaz a zsidó köztudatban, mint honunkban Rátót.

Egyszer a chelmi hitközségi elöljáróság elhatározta, hogy a purimot együttesen ünnepelik meg. A mulatságra köteleles volt minden tag egy-egy liter bort magával hozni. Azon célból, hogy a résztvevők egyforma bort igyanak, felállítottak egy nagy üres hordót, amelybe a hozott borokat összeöntötték.

Egyik ravasz hitközségi tag, abban a hitben, hogy arra ná nem jöhetnek, bor helyett vizet hozott és azt öntötte a hordóba.

Megkezdődött a mulatság. Nagyokat ittak az összeöntött nedüből. Mindegyiknek ízlett és ki is itták az utolsó cseppig a hordó tartalmát, noha már az első pohárnál rájöttek; hogy vizet és nem bort isznak, de egyikük sem mert szólni, mivel valamennyi ludasnak érezte magát.

Állami nagy aranyéremmel kitüntetve

GAAL J.
zongora készítő és kereskedő

Állandó nagy raktár, vétel, eladás, javítás, hangolás, bérlet

Budapest, VI. Liszt Ferenc-tér 7. M. kir. Zeneakadémiával szemben
Gyár: VII., Erzsébet-körút 48 szám. — TELEFON: Lipót 991-29

HOFFMANN-ÉTTEREM
SZIGORUAN ORTH. כשר

BUDAPEST, RÉVAY-UCCA 10.

Régi jó ismert magyar polgári házi konyha. Menü-rendszer. Kiszolgálás a házon kívül is. Előfizetések elfogadása. Lakodalmakra és más ünnepélyekre külön terem rendelkezésre áll. Előjegyzések husvétra elfogadtnak.

TUDOMÁNY

Salom Asch

Huszonöt év előtt jelent meg első munkája s ma már tizenhét kötet hirdeti írója dicsőségét. Schalom Asch egyike a zsidóság legkiválóbb művészeinek, aki népét vándorlásában, sorsa minden változatában és élete minden alapjában híven követte. Az észlelt tüneteket, a látott át- és megélt történeteket írói tehetsége bámulatos plasticitással adja vissza. Az orosz pogromok irtozatos realitással clednek fel a „Zwi család” című drámájában, a zsidó-orosz ifjúság forradalmi mozgalmait mesterien eseteli a „Fiatalok” című regényében. Hűen festi „Amerika” című regényében a kivándorlók nyugós, nehéz életét, a „Bibliai motívumok”-ban pedig mesteri tollal adja a palesztinai életet. Örökös vándorlása — ebben is népének gyermeke — a zsidó élet tanulmányozását tüzi ki célul. Sokat tett a zsidó irodalom népszerűsítése terén is. Saját művei rendkívüli elterjedtségnek örvendenek s mester-műve „A bosszúálló isten” bejárta az európai színpadokat.

Jelenleg Spanyolországban tartózkodik s onnan írt levelei érzésben, elgondolásban s lírai szárnyalásukban ritka irodalmi élvezetet nyújtanak. Egyebek között ezt írja: „Már gyermekkoromban, mikor esti borulatokon mesélgettek ama hősről, kik a máglyák lángnyelvei között „Halljad Izrael” kiáltással haltak hitükért, képzeletem álmodat szőtt, melyek szebbek és erősebbek voltak minden hallott és tudott mesénél. És azóta élt bennem a vágy, hogy lábammal e hősök földjére lépjek, szememmel e hősök földjét láthassam. Oh, hogy óhajtottam ama mezőket, melyeken Jehuda Halewi a költő haladt Erec Izraelbe, örök szerelméhez, ajkain dalokkal. És mennyre vágytam látni ama szőlőt és ama pálmát, mely alatt Salomo ben Gabriel nyugszik, kinek műzsáját egy arab költő irigyelte s megölvén, őt a pálma alá temette, ez a pálma pedig a legenda szerint szüntelen virágzik.”

Schalom Asch még fiatal ember, fiatal temperamentumában és alkotó képességében, tolla még sok értékes dologgal fog bennünket gazdagítani.

Jegyzet egy tudományos könyv címéhez. Egyik leg-
előkelőbb vegyészeti intézetünkben jártam a minap és a többi tudományos könyv között találtam egyet, aminek a címe a következő:

Die Grundlagen der Diapersoidchemie von Prof. Dr. Andor Fodor, Direktor des Institutes für Biochemie und Kolloidchemie der Hebräischen Universität Jerusalem. Verlag Theinkopf Leipzig.

Az előszóban ez a tudós író, Andor (nem Andreas!) Fodor magyar nevének hálásan megköszöni az amerikai „Hadassa” egyletnek, hogy módot nyújtott neki a palesztinai kórházainak anyagával, Prof. Weizmannnak, hogy a héber egyetem tudományos intézeteiben megírhatta művét, amely a héber egyetem 1926. évi tananyaga és a kiadónak, hogy Leipzigban megjelentette. — Méltóztassék elképzelni ezt a mértőföldlőp eszmát, aminek segítségével bekalandozhatjuk egyetlen címen és előszóval mindazt, ami ma intakt kultúra: az amerikai emberbaráti intézményt, a héber egyetemet a Szentföldön és a Magyarországról elszakadt zsidó tudóst, aki „Andor” maradt, ha héberül ad is elő Kolloidchemiát Jeruzsálemben.

Alexander Moszkowszki. A „nevető filozófus” 75-iki születésnapja alkalmából emlékszünk meg erről az örökifjú emberről, kiben a legszerencsésebb módon találkozunk a tudós és a képzeletdús íróval. Tudásának gazdag tárházából kiemelt kincseit színes, csillogó fantáziájával bővíszkedni az olvasó elé és célja mindenkor az egészséges, sőt tényleges nevetés. A tréfa minden fajának egész fegyvertárát uralja: a mosolygó humort, az iróniát, a szelíd csufolódást, a szatírárt, a szarkazmust és ha kell, a groteszk karikatúrát. Legszellemesebb azon munkáiban, melyekben a különböző teóriákat és szociális utópiákat ad absurdum fejleszt, mint például a „bölcsesség útja” felé való felfedező útjában. Meggyőződése, hogy az új bölcseségeket nem kell a talált szavak átlátszatlan fátyolába burkolni, hanem az igazság száraz magvát a fantázia izes gyümölcségyében kell feltálatni, hogy az emberek valahogyan élvezhessék. És nevetni kell az embereknek, mert a nevetés az élet sava, mely a szellem és test üdőségét konzerválja. Népének psychéjét teljesen ismeri s felfogásával és készültségével igazán csak Moszkowszki volt hivatott, hogy a zsidó adomáról és ennek filozófiájáról írjon egy kimerítő munkát. 1851-ben született Pileciában, Oroszországban és Németországban él, teljes testi erőben és tökéletes szellemi frissességben találja 75-iki születésnapja s mindazok, kiknek ajkáról mosolyt csal le műveivel, vagy akiket írásával megnevettetett, hosszú életet kívánnak a nevető filozófusnak.

ORTH. כשר HUSVÉTI SEL PÉSZACH

fűszerárak, borok, szilvívium, paradicsom, lekvár, szilva, burgonya, liszt, ecet, szesz, csokoládé, cukorka, sütemény, vaj, stb. legrégibb és általánosan elismert megbízható beszerzési forrása

SCHLANGER BERTALAN
Budapest, VI. kerület, Paulay Ede (Szerecsen) u. 15. - Telefon 126-72.

Eladás nagyban és kicsinyben
Megrendelések pontosan eszközöltek. — Egész éven át kóser sajt és vaj kapható.
Megbízhatóságomról referenciákat a helyi orth. főrabbi úr nyújt.

WEISZ HUGÓ

MAI ÉSTSA.
UTÓDA
FELVÉTELE

Speciális
gyermek
felvételek

BUDAPEST
VILNAGYMEZŐ U. 20. SZ.

ERDÖDI ÉS NEUMANN
ELEKTROTECHNIKAI CIKKEK NAGY RAKTÁRA

BUDAPEST
VI. VILMOS CSÁSZÁR-ÚT 27 SZ. TELEFON: 103-82

Csillárok, rádiókészülékek,
selyemernyők,
villamos főzőkészülékek gyári áron. Kedvező fizetési feltételek

SZÍNHÁZ MŰVÉSZET

Lilien a Nemzeti Szalonban. Efraim Mose Lilien nevét illusztrált bibliája vitte szét a világhír szárnyain. A zsidó képzőművészet évszázados szunnyadás után kelt újra életre, mint a héber költészet. A XIX. század romantikája és neoirrepresszionizmusa már *Izraels*, *Hirszenberg* és *Struck* művészetét is magába ölelte. Az első és az uttörők után napjainkban új mesterek neve tűnt fel: *Pann* és *E. M. Lilien* a színek és vonalak egyetemes harmóniájában a zsidó lélek hurjait szólaltatták meg. Mert a zsidó művészet nem a művész hovatarozásán mulik, hanem a belső szemlélet, a témaválasztás és a meglátás, az elképzelés és kifejezés mikéntjének meg nem fogható, titkos rezdülése. A Szentföldön fellebörgő zsidó élet, a biblikus zsidóságnak modern megjelenése, az új zsidó paraszt kialakulása, aki az európai gettóból megtért a bibliai ősök ekéjéhez és a könyv ősi nyelvén dalolva, a testamentumi rögöket szántja, hatalmas erővel inspirálta az újhéber irodalom és a vele egyazon szellemből fakadó modern zsidó képzőművészet napjainkban kibontakozott káprázatos színpompáját.

Lilien egyik reprezentatív vezére ennek a művészetnek. Képeit nálunk is jól ismerték és amikor a múlt évben halála hírért hozta a berlini táviró, igen sok híve és rajongója könyvezte meg közöttünk is. Posthumus kiállítása a Nemzeti Szalonban, művészetének teljes skáláját bemutatja és kitérő alkalmat ad az *Abel Pann* képeivel való összehasonlításra, amelyek nemrégiben díszítették ugyanezen falakat. Kettőjük közt *Pann* a mélyebben zsidó: az ő művészete a modern zsidóság maradéktalan megnyilatkozása. *Lilien* képein hiába keressük *Abel Pann* biblikus kompozícióinak buja keleti színpompáját, a sivatagi homok izzó forróságát, a sötét egzeknek nagyszemű esillagsziporkázását és az Öszövétségnek belső morális tüzeiktől hevített nyers, ösztönös, lobogó nagyszerűségét. *Lilien* dekoratív és grafikus művész s a vonalvezetés eleganciájában elhalványodik témáinak monumentális nagysága. Igaz, hogy ebben a legnagyobbak közé tartozik. Kompozíciójának dekoratív szépsége, tustechnikájának finomsága és ötletessége, tónusainak megérzékeltetése káprázatos. Tolla nemcsak rajzol, de fest is. A tuss feketeségétől a tónusok rendkívül gazdag és hatásos változatait képes elővarázsolni. Különösen szentföldi tájképeiben élte ki magát e nagyerejű művészi készsége. A távoli városrészek elmosódó foltjai, a messzi hegyvidalok domló lankái mesteriek. A térszerűségnek, a levegős perspektívának pláinair orgiái, amiket fokozatosan egymásba folyó, vagy élesen szembeállított tónusokkal érzéki meg, a tusrajz technikájának rendkívüli lehetőségeit mutatják. S ha hiányzik is belőle *Abel Pann* vizionárius képzelete s a legősibb gyökerekből táplálkozó zsidó intuíció szinte borzongatóan teljes megnyilatkozása: mindezért esztétikai nagyszerűsége, a szépben való tökéletes feloldása nyújt bőséges kárpótlást.

Az ünnepélyes vernisszage február 13-án este volt s ez alkalommal nagyszámú, fényes közönség töltötte meg a Nemzeti Szalon terméit. Közéletünknek és a magyar

művészetnek sok kiválóságát ott láttuk, a hitközség vezetői azonban teljes számban távollétükkel tüntettek.

R-r.

Fehér Arturról is emlékezzünk meg e hasábkon abból az alkalomból, hogy a magyar rádióközpont őt bízta meg a magyar irodalmi esték rendezésével. A magyar zsidóság régen szívébe zárta e kiváló művészt, a héber irodalom anyai szépségét tárta fel előttünk. Örömmel hallottuk viszont a rádió-apparátus kagylóiban. Hivatottabb, képzetesebb művészt erre a szép feladatra a Studió alig találhatott volna. Az első estén másfél óra alatt a székelv néphalladaktól Ady Endréig a magyar költészet széles skáláját szólaltatta meg páratlan előadói művészetével. Előadás után a Studió arra kérte a közönséget, hogy közöljék vele, kiket óhajt a magyar költők közül leginkább hallani. Az *Egyetértés* felhívja a Studió figyelmét arra, hogy Kiss József fia a nagy költő emlékéhez méltatlan nyomorban élnek. Szóltassák meg Kiss József balladait az antenánkon és juttasson a Studió vakumit a költő fiának is.

Tkats főkéntor hangsereje a Vigadóban

Nagyszámú előkelő közönség előtt tartotta meg február 8-án Tkats Izrael, a zsidó liturgia világhírű interpretátora estjét. Minden régióban csodálatos tisztasággal csengő hangja, utóérhetetlen felsejtjei frenetikus hatást váltott ki. A lelkes publikum a gazdag és kiváló műértéssel megválasztott műsor-számokat dörgő tappsal jutalmazta és tombolva kért rádásokokat.

Az est másik fénypontja Tkats fia, Takács Mihály operanékes volt. A fiatal tenorista énekművészetéről ugyan csak elragadtatással emlékezhetünk meg. Nemesen zengő tenorja, előadása élvezetes és színes volt.

A mi szekerünk

Írta: Somlyó Zoltán

A mi szekerünket nem hajtjuk pázsiton,
hanem a bozót közt, sok rozoga hídton.
Tán nem is mi hajtjuk, kergetik azt mások!
Döcög a keréke, a tengelye vásott
a mi szekerünknek...

Kátyuba ó, hányszor jutottunk már véle!
Ugy is volt: fölborult a szekerünk széle...
Ugy is volt: meggyullad az erdők tüzeitül
s népsége gyilkolva mird halálba szédül
a mi szekerünknek...

Hányszor találkozott üldöző batárral!
Mindig megdobálták: kövekkel meg sárral...
A szűk pukkanva szállott el felette,
kődarab meg a sár keményebbé tette
a mi szekerünknek...

Nem afféle finom jó federes fajta!
Nincsen cífrasága; ősi rozsdá rajta!...
Nincsen kényelmesre párnázva ülése,
De az Isten felé van a repülése
a mi szekerünknek!...

Jobbról, balról angyal, nagy sötétség hátul...
Ha nem is hajtánók: megyen az magátul!
Megyen az Ég alatt már ötezer éve,
Viszi a mi hitünk Igazság elébe
a mi szekerünknek...

ZSOLDOS magántanfolyam Budapest, VII., Dohány ucca 84. Telefon: J. 124-47.
Előkészít polgári- és középiskolai magánvizsgákra, érettségire.

Megkezdtek a Salamander-cipők árait leszállítani!
Az összes árak minden leszállított árban!

Egyes párok a legjobb minőségben	195.000	Férfi és női cipők fél és magas	295.000
Férfi és női cipők fél és magas	250.000	Legelegánsabb kivitelben	390.000

IV. Kecskeméti ucca 19
VI. Erzsébet körút 36.
IV. Kossuth Lajos u. 2.
VI. Andrassy-út 37.
Szeged, Károly ucca 6.
Debrecen, Piac ucca 22.

JÁTSZÓTÉR

Hadrián és az öreg zsidó

Egy szép napon Hadrián császár Tiberias városának környékén sétált. Megpillantott egy öreg embert, ki függőfákat ültetett.

— Öreg, öreg — kiáltotta az ültető ember felé — nem dolgoztál eleget fiatalabb éveidben, most már gondold a pihenésre.

— Ifjú koromtól fogva dolgoztam — felelte az agg. — ám örömem telik a munkában és így tovább dolgozom, hosszú életet óhajtok, hogy még sokáig hasznos munkát végezhessék.

— Hány éves vagy?
— Száz éves.

— És te még függőfákat ültetsz. Annyira biztos vagy, hogy gyümölcseit még élvezheted?

— Ha isten akarja, megérem a fák gyümölcseit, ha isten másként rendelkezik, élvezik a gyümölcseit gyermekeim. Az én szüleim is értem dolgoztak, miért ne dolgozzak én gyermekeimért?

— Ez a felelet tetszett a császárnak.

— Hallod-e öreg, meghagyom neked, hogy értesíts az esetben, ha még megéred a fák gyümölcseit.

A császár folytatta útját — néhány év telt el és végre gyümölcsöt érleltek a függőfák.

— Ezt jelentenem kell a császárnak — kiáltott fel örömmel az öreg, egy kosarat töltött meg a legszebb gyümölcsökkel és a császári palotába vitte.

A palota bejáratánál azonban feltartóztatták és egy mogorva őr megkérdezte, mi járóban van.

— Mondjátok a császárnak — felelte az agg. — hogy egy öreg zsidó kéri a kegyet, hogy a színe elé járulhasson. Megtették a jelentést a császárnak, ki megparancsolta, hogy az őreget vezessék eléje. Az öreg belépett, melyen meghajolt és a császár megkérdezte, mi volna óhaja.

— Emlékszel-e császárom arra az öreg emberre, kit évekkor ez előtt függőfák ültetésénél találtál? Te csodálkoztál, hogy egy száz éves ember még fákat ültet, melyeknek gyümölcseit emberi számítás szerint nem érheti meg és megparancsolta neki, hogy jelentse, ha a gyümölcsök érését megéli. Ime! az öreg ember én vagyok és ezek a gyümölcsök.

E szavakra a császár felemelkedett, szívélyesen üdvözölte az őreget és egy aranyzékbe ültette. Aztán kiadta a parancsot, hogy a függőfák asztalára tegyék el, az öreg kosarát pedig töltsék meg aranyokkal.

A szolgálk csodálkozva néztek a császárra, hogy ilyen kitüntetésben részesít egy öreg zsidót. Hadrián császár azonban a kérdő pillantásokra azt felelte:

— Ne tiszteljek meg egy embert, kit isten szemmel láthatólag annyira megbecsült?

Az agg vidáman vonult laza és örömmel újságolta szomszédjainak szerencsétét. E szomszédok között volt egy bárgyu ember, kinek nagyon gonosz felesége volt és az asszony az egész történetből csak azt értette meg, hogy az öreg a császárnak egy kosár függőt vitt és ezért egy kosár aranyat kapott.

Ezért megtámadta férjét:

— Te ostoba! Csak te nem tudtad, hogy a császár szerető a függőt és arannyal fizeti. Szomszédod ugy-e tudta? Azt hiszem, amit más tud, azt te is tudhatnád!

A jó ember mit tehetett? Szót fogadott gonosz feleségének, nagy zsákot kerített elő, megtöltötte változatos szép függőkkel és a császárhoz sietett. A palota előtt ezt felelte az őr kérdésére:

— Hallottam, a császár annyira szereti a függőt, hogy arannyal fizeti. Ezért hozok egy zsákra valót.

A császár előtt a jó ember megismételte ajánlatát. Hadrián császár az ostoba embert a palota kapuja elé állította és mindenki, ki a palotába ment, vagy a palotából kijött, egy függőt kapott fel a zsákból és az együgyű paraszt arcába dobták. Késő este lett, mikor a játéknak vége szakadt.

Szomorúan tért vissza az ember üres zsákjával és keserű szemrehányásokat tett feleségének:

— Ezt a nagy megtiszteltetést neked köszönhetem.

A gonosz asszony azonban ezt felelte:

— Köszönd istennek, hogy függő volt zsákodban és nem narancs és hogy nem éretlen függő volt, hanem puha, érett!

SPORT

A Vivó és Atlétikai Club uszázakosztálya 1926. március hó 6-án, szombaton este 9 órai kezdettel tartja szokásos évi álarcos és jelmez estélyét a Magyarországi Kereskedelmi Utazók Egyesületének összes helyiségeiben.

A VAC tornaszakosztályának disztornája. A Vivó- és Atlétikai Club tornaszakosztálya 1926. március hó 14-én tartja disztornáját, melynek helyét és pontos idejét az összes napilapok fogják majd közölni.

A VAC jubileumi diszközgyűlése és bálja. A Vivó- és Atlétikai Club, amelynek története egy a magyar zsidó sport történetével, január 30-án husz éves jubileuma alkalmából ünnepélyes diszközgyűlést és fényes bált rendezett a Vigadóban. Nagyszámu előkelő közönség jelenlétében nyitotta meg Székely Ferenc a diszközgyűlést. Az ünnepi szónok dr. Kiss Arnold budai főrabbi volt, aki az egyéni és a nemzeti becsületet állította követendő ideálnak a magyar zsidó ifjuság elé. Dr. Fodor József indítványára ezután a diszközgyűlés Klein Eleket, a magyar zsidó sport terén szerzett hivatlatlan érdemeiért örökös tiszteletbeli elnökké választotta, amit Klein Elek meghatottan köszönt meg. A közgyűlés felállással fejezte ki tiszteletét a klub hősi halált halt tagjainak s ezek közt az alapító első elnöknek, dr. Domány Lajos emlékének. Végül Fischer Mór a Labdarugó Szövetség üdvözlését tolmácsolták és remekművet plakettet nyújtott át s ezután a társaságok szónokai üdvözölték a jubiláló klubot. A diszközgyűlést fényes bál követte, amely a legkitünőbb hangulatban reggelig tartott.

Akar elegánsan és olcsón

öltözködni?

Forduljon

ALTHEIM GYULA

uri szabóhoz

Budapest, VI., Izabella uca 65.

Sirkövek PFEIFER és HESZKY kőfaragómesterek
Budapest, X., Kozma uca 7. (Újtemető, villamos-megálló.) • Telefon: Józsei 59-61.

KÖZGAZDASÁG

Gazdasági kilátások

Kötetszámra menő cikkek, tanulmányok és nyilatkozatok jelentek meg a lapok karácsonyi és újévi számaiban, melyek lényegében majdnem teljesen egy huron pendültek. Valamennyi a sivar jelenről és a még sivarabb jövőről végzett elmefuttatásokat, s alig láttuk ezekben a cikkekben még a halvány reménysugarát is annak, hogy a viszonyok a legrövidebb időn belül lényegesen megváltozhatnak és a mainál jobb gazdasági helyzetbe kerülünk. Amíg más években ezek az évvégi beszámolók mindig az elmúlt év gazdasági eseményeinek összefoglalására szorítottak, addig ebben az évben a jellemmel nagyon keveset törődött az elméleti és gyakorlati tudomány, inkább annak vizsgálatára szorított, hogy vajjon ez az esztendő épen olyan siralmas gazdasági viszonyokat fog-e maga után vonni, mint amilyen nehéz körülmények között peregettek le a múlt esztendő napjai.

Egyben minden tanulmány megegyezése és pedig abban, hogy a gazdasági beruházások szükségességét hirdette, mert az inaktív kiadások minden állam büdzséjében a gazdasági kiadások terhére túlságosan nagyok. Ennek illusztrálására felmúlítjuk, hogy amíg a magyar költségvetési előirányzat 1925/26. évre a közoktatási tárca részére az összkidások 14.6 százalékát engedélyezi, ugyanakkor a honvédelmi tárcára 16.1 százalék jut. Még rosszabb az arány Jugoszlávia költségvetésében, ahol 1925/26. évben a közoktatásügyi minisztérium 6.3 százalékát kapja a kiadásoknak, holott ugyanakkor a hadi és tengerészetiügyi minisztérium 19 százalékot szerepel. Ugyanezt látjuk a román állam költségvetésében is, ahol a kulturális kiadás 8.3 százalék, a katonai kiadás 13.6 százalékhoz képest. Ne gondoljuk azonban, hogy csak a győztes Balkánon van ez így, mert például Ausztriában a kulturális kiadások az összkidások 6 százalékát teszik, míg a katonai kiadások 7.5 százalékát emésztik fel a költségvetésnek. Ezekből az adatokból látható, hogy győző és legyőzött, elmaradt és kulturált nemzet egyaránt inaktív célokra, katonai természetű kiadásokra kell, hogy erejének javát áldozza fel és ilyen körülmények mellett nagyon nehezen remélhető a gazdasági élet normális menetének visszatérése, mert minden állam gondját elsősorban a magán közigazgatás és az államfentartás katonai kiadásai okozzák. Békében is súlyos gondok terhelték a katonai kiadások miatt az államokat, azonban a katonai természetű kiadásokkal párhuzamosan haladt minden államban a gazdasági és kulturális beruházás. Ma azonban annyira változott helyzettel állunk szemben, hogy az első sorban foglalnak helyet a katonai és csak másodsorban a gazdasági és kulturális kiadások.

Nálunk állandóan megállapítják azt, hogy csakis beruházások révén lehetne a nehéz gazdasági helyzetet segíteni. A beruházásokat hosszú hónapok óta állandóan ígérik, ezek azonban nem akarnak bekövetkezni. Nem tudjuk, kinek a hibájából, kit terhel a felelősség azért, hogy a Népszövetség által engedélyezett és rendelkezésünkre álló kölcsön még fel nem használt részösszege hasznos gazdasági beruházásokra fordítható legyen, de annyi tény, hogy egyelőre ígérgetésnél egyéb nem

történik, jöllehet a viszonyok ma már annyira sürgetik az elevenebb vállalkozási kedvet, hogy a legfőbb ideje annak, hogy a fel nem használt kölcsön felszabadíttassék és annak nyomán egy erőteljesebb gazdasági élet induljon meg nálunk. Ha ez megtörténik, a kilátások is javulni fognak.

Dr. Domány Gyula,

a Magyar-Olasz Bank igazgatója.

Kölcsönös Tűzkár és „Janus” Általános Kölcsönös Biztosító Intézet mult évben ünnepelte 100 éves fennállásának jubileumát. Magyarországi igazgatóság: Budapest, VI., Andrássy-ut 50. Modern életbiztosítás legelőnyösebb feltételekkel.

Magyar mezőgazdasági gépek Palesztinában. Ugy értesültünk, hogy Daganjah zsidó kolóniának a Magyar Államvasuti Gépgyár ajánlatot tett mezőgazdasági gépek tárgyában és ez az ajánlat sokkal kedvezőbb a többi külföldi iparvállalatok ajánlatainál.

Biztosítson az Anglo-Danubian Lloyd Általános Biztosító Részvénytársaságnál. Budapest, VI., Vilmos császár-ut 55. Telefon: 57-58.

A kiadásért felelősek: MARKUS ALADAR és PARTOS NANDOR
Általános Nyomda, Könyv- és Lapkiadó R.-T. VI., Nagymező uca 3
A nyomdaiért telelős: Dr. Uj István

SEIDNER LIPÓT

bel- és külföldi uri és női divatkülönlegességek nagyban és kicsinyben

BUDAPEST, VII.
KERTÉSZ UCCA 43.
(Király ucca sarok.)

Szombat és ünnepnap zárva.

TELEFON: 134-74.

VUZDUGÁN SÁMUEL angol uri szabósága
a tudományos szabóságok mestere
csásár VII., Klauzál-tér 1. alatt

Női és férfi fehérműt,

ágyneműt, monogramhímzést, kézi ajóurt, hímzéseket, előrajzolat, a legújabb minták szerint, ágyterítő, függönyök, terítő szakszerű összeállítását, párnák montirozását a legjutányosabb árban vállalja:
Fehérmű varroda, VI., Izabella u. 65.
az Orient moszó mellett.

Miért vár?

Hetekig ruhára, hisz köztudomásu, hogy a **VÖRÖSMARTY Gyors Vegytisztító** (VI., Andrássy-ut 66.) a reggel átvett ruhákat gyönyörűen tisztítva este már haza szállítja. Telefon: 159-23.

Minden zsidó

MÓRA KUNÓ szabómesternél dolgoztat! („VAC” tagja)
BUDAPEST, VII., MIKSA UCCA 2.

ÜZLET-, PORTÁLBERENDEZÉSEKET,

ORCZI MÁRK műasztalos, VIII., Bezerédy uca 6 (Népszínház u. elején.) Telefonhívó: József 21-44

kirakat, belső diszfaburkolatokat a legmodernebb kivitelben, valamint régiek átalakítását kedvező fizetési feltételek mellett is vállalom.

EZÜST disztargyak, evőeszközök, sport- és versenydíjak dus választékban, gyári árban
SCHLEIFER ezüstárnyár. Budapest, VII., Kazinczy u. 14. Telefon: Józ. 135-28.

HUTTER JÓZSEF szappangyár, Olajipar Részvénytársaság
Budapest, VII., Erzsébet-körút 6.

! CERES !
kóser ételzsír
tápláló, könnyen emészthető

BRAUN REZSŐ
uri- és női-dívat üzlete
Budapest, VI., Aradi u. 31.

Hitelképes egyeneket előnyös részletfizetésre is kiszolgálunk

ILLÉS SIMON CUKRÁSZ

BUDAPEST, VII.
Erzsébet-körút 39.
Telefon: J. 121-52.

Tea és finom sütemények
torták, bonbonok, fagyalt
és gesztenye purée.
Eltérő uzsonnázó hely!

ASTRA

FACSILLÁR-MŰHELY
Csillárok // Müipari tárgyak // Antik butorok
NÁDOR LAJOS tervező iparművésznél
Budapest, VI., Nagymező u. 52. Mintaterem: IV., Váci u. 39.
Régi butorokat új módszerrel művésziesen átalakít!

A világ minden nyelvére végez fordításokat **KOSMOS FORDÍTÓ IRODA, Budapest**
VIII., Rákóczi-ut 59. Telefon: József 65-21

SALAMONNÉ ORTH. ישר
Budapest, VII., Király u. 8., l. 42. izletes és olcsó konyhájáról próbaebeddel
meggyőződhet. Havi és heti abonnense-
ket elfogadok, házbán és házon kívül.
Bejáró vendégeknek tartalmas étlap.

BRILLIANSOKAT gyöngyöket bárkinél
drágábban vesz
Szekely Emil Király utca 51. (Teréz templommal szemben) Tel. J. 105-35

BOROTVÁJÁT ÉLESÍTESSE:
BAUERNÉL, Klauzál ucca 22

Jüdischer Almanach
1926 évre

Szerkesztik Bató Lajos és Holman Márta
A zsidó könyvpiac
szencziója

Chajes bécsi főraabi, Arthur Schnitzler stb. cikkeivel.
A 255 oldalas, gyönyörű illusztrációkkal ellátott kányv
50.000 korona.
Megrendelhető kiadóhivatalunk utján.

VAGÓ REZSŐ R. T.

BUDAPEST, VI., VILMOS CSASZÁR UT 45.
TELEFON: 57-35, 21-37, 51-81, 114-77.

Porosz szén, koks, tűzifa zsákokban ház-
hoz szállítva, fuvar- és vagon-telelekleben.

Akinek nem mindegy

MIT TESZ A NYELVÉRE,
az csak mindenütt a
SZENT ISTVÁN
CUKORKAT

kérje, mert ezt valódi ola-
jokkal, tiszta izekkel készít-
jük. Megismerhetők, hogy
minden szem cukorkába
a SZENT ISTVÁN szó
van préselve

Kőbányai Polgári Serfőző és
Szent István Tápszerművek Rt.

Peszah ünnepi szám

Budapest, 1926. március hó.

I. évfolyam 3. szám.

Egyetértés

IRODALMI, TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI ÉS HITÉLETI KÉPES HAVI FOLYÓIRAT

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
VI., ANDRÁSSY-UT 84. SZÁM.

Felelős szerkesztő:
MÁRKUS ALADÁR

Előfizetési díj:
Egész évre K 150.000

Abel Pann: Szibéria felé

A művész „Tränenkrug” című rézkarc gyűjteményéből